

HURRIYAT

Mustaqil gazeta

2017-yil 17-may, chorshanba

№ 20 (1031)

1996-yil dekabrda chiqarib boshlagan

Elektron manzil: info@uzhurriyat.uz

www.hurriyat.uz

ОНА БЎЛИШ АЗОБИ

ёхуд тарки одат амри маҳолми?

Хуллас, УЗИ натижасини кўздан кечирган гинекология бўлими шифокори Тожиниса опа ҳомилам нобуд бўлганини таъкидлаб, керакли ва қимматли таблеткалар номини ёзар экан, уларни фақат Тошкент шаҳридаги дорихоналардан топишим мумкинлигини алоҳида қистириб ўтди.

⇒ 3-бет

СИРЛИ САЙЁРА АЖОЙИБОТЛАРИ

Куёш тизими ерликларни ҳайратга солишда давом этмоқда. Болгариялик астрономлар Апостолос Христо и Галин Борисовлар Марсдан узоқ бўлмаган ҳудудда сайёра қолдиқларини аниқлашди.

⇒ 5-бет

ЮРГАН ЙЎЛЛАРИНГДА КИТОБЛАР БЎЛСА...

Бир сўз билан айтганда, аҳолини китоб мутолаасига даъват этишда бундай ўзига хос усуллар самарали натижа беради. Шу боис биз ҳам халқимизнинг маънавиятини ошириш йўлида янги инновацион наъзиялардан PR (жамоатчилик билан алоқалар) усулларида унумли фойдаланишимиз керак.

⇒ 6-бет

ЧОРШАНБАДАН ЧОРШАНБАГАЧА

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 10 май куни Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Инсон ҳуқуқлари бўйича Олий комиссари Зайд Раад ал-Хусайнни қабул қилди.

11 майда Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев «Ўзбекистон Республикаси Ўрмон хўжалиги давлат қўмитасини ташкил этиш тўғрисида ҳамда «Ўзбекистон Республикаси Ўрмон хўжалиги давлат қўмитаси фаолиятини ташкил этиш тўғрисида»ги қарорларни имзолади.

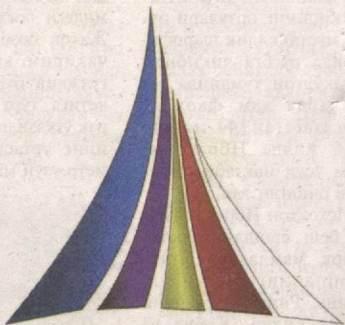
Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев рафиқаси билан Хитой Халқ Республикаси Раиси Си Цзиньпиннинг таклифига биноан 2017 йил 11-13 май кунлари давлат ташири билан ушбу мамлакатда бўлди.

14-15 май кунлари Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Пекин шаҳрида халқаро ҳамкорлик бўйича «Бир макон, бир йўл» форумида иштирок этди ва нутқ сўзлади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Пекинда «Бир макон, бир йўл» форуми доирасида Туркия Республикаси Президенти Режеп Таййип Эрдоғон билан учрашди.

Тошкентда Шанхай ҳамкорлик ташкилоти Форумининг XII мажлиси бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев ва Швейцария Конфедерацияси Президенти Дорис Лойтхард мамлакатларимиз ўртасида дипломатик муносабатлар ўрнатилганининг 25 йиллиги муносабати билан бир-бирини қутлади.

HARAKATLAR STRATEGIYASI 2017-2021

Тошкент архитектура-қуриш институтида «Энг ёш архитектор – 2017» кўриқ-танловининг якуний босқичи бўлиб ўтди. Унда пойтахтимиз, Тошкент, Сирдарё ва Жиззах вилоятларидаги мазкур йўналишда фаолият кўрсатаётган ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасалари ўқувчилари иштирок этди.

ЁШ АРХИТЕКТОРЛАР ТАНЛОВИ

Тошкент архитектура-қуриш институти проректори А.Мирисаев ва бошқалар Президентимиз Шавкат Мирзиёев раҳнамолигида мамлакатимиз таълим тизими тубдан такомиллаштириш, ўқув жараёни сифати ва самардорлигини ошириш, халқаро стандартлар даражасида юқори малакали мутахассислар тайёрлаш борасидаги ишлар ёшларнинг замонавий билим ва касб-хунарлари пухта эгаллаши, ўз истеъдоди ва салоҳияти-

ни намоён этишига хизмат қилаётганини таъкидлади. 2017-2021 йилларда мамлакатимизни ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси ижроси доирасида ташкил этилган танловда 15 касб-хунар коллежи ва академик лицей ўқувчилари 110 га яқин ишланмани намоён қилди.

Мазкур танлов мамлакатимиз ёшлари ўртасида архитектура соҳасига бўлган қизиқишни ривожлантириш

билан бирга, жойлардаги таълим обидаларимиз, муқаддас зиёратгоҳларимиз архитектурасини тарғиб қилишда ҳам муҳим омил бўлмоқда, — дейди институт проректори Нуртожи Хўжамшукurov. — Иккинчи марта ўтказилаётган мазкур танлов соҳага доир фанлар бўйича иқтидорли, қобилиятли ва салоҳиятли ўқувчиларни аниқлашга, улардаги ижодий қобилиятларнинг рўёбга чиқишига хизмат қилади.

Тошкент архитектура қуриш касб-хунар коллежи ўқувчиси Дилшод Тўлқинов танловда «Савдо маркази» макети билан қатнашди. — Бу лойиҳада 10 дан зиёд йўналишдаги савдо шохобчалари тартиб билан жойлаштирилди, — дейди Дилшод. — Бир том остидаги дўконлар алоҳида-алоҳида бинода жойлашади. Уларнинг марказий тармоққа уланиши савдо ходимларига ҳам, харидор-

ларга ҳам бирдек қулайлик яратди.

Турли йўналишларда Тошкент архитектура қуриш касб-хунар коллежи ўқувчиси Дилшода Акбаров, Янгйер қурилиш ва коммунал хўжалиги касб-хунар коллежи ўқувчиси Файрат Мирзаев, Чиноз қурилиш ва иқтисодиёт касб-хунар коллежи ўқувчиси Гавҳар Садуллаева ғолиб бўлди.

Моҳигул ҚОСИМОВА, ЎЗА мухбири

Ўзбекистон маданий мероси — тарих зарварақларида

Ўзбекистон электрон оммавий ахборот воситалари миллий ассоциациясининг «Медиа-холл» мажмуасида 15 май куни «Ўзбекистон маданий мероси — халқлар ва давлатлар ўртасидаги мулоқотга йўл» мавзусида халқаро илмий-маданий конгресс бошланди.

Ўзбекистон электрон оммавий ахборот воситалари миллий ассоциацияси томонидан «Тараққиёт стратегияси» маркази, Фанлар академияси, Бадий академия, ЮНЕСКО ҳамда Германиянинг Конрад Аденауэр номидаги жамғармасининг мамлакатимиздаги ваколатхоналари ҳамкорлигида ташкил этилган халқаро анжуманда АҚШ, Буюк Британия, Хитой, Германия, Нидерландия, Япония, Ҳиндистон, Туркия, Польша, Франция, Россия, Озарбайжон, Қозғоғистон, Қирғизистон каби мамлакатлардан олимлар, халқаро ташкилотлар раҳбарлари,

мамлакатимизда аккредитациядан ўтган дипломатик корпус вакиллари, соҳа мутахассислари ва экспертлар иштирок этмоқда. Ўзбекистонда бой маданий меросни асраш ва ўрганиш, халқимизнинг инсоният цивилизациясига қўшган ҳиссасини жаҳон миқёсида кенг тарғиб этишга доимий эътибор қаратилмоқда. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузуридаги Нодавлат нотижорат ташкилотларини ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш жамоат фонди маблағларини бошқариш бўйича Парламент комиссияси раи-

си А.Сандов, маданият вазир М.Муродов, Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси вице-президенти Б.Абдуҳалимов, Ўзбекистон электрон оммавий ахборот воситалари миллий ассоциацияси бошқаруви раиси Ф.Абдуҳолиқов, ЮНЕСКОнинг мамлакатимиздаги ваколатхонаси раҳбари вазифасини бажарувчи К.Пиккат, Конрад Аденауэр номидаги жамғарманинг Марказий Осиё бўйича минтақавий вакили Томас Кунце ва бошқалар шу ҳақда сўз юритди.

Хурриятли муштарийлар.

2017 йил учун «HURRIYAT» газетасига обуна ишлари давом этмоқда. Газетамизга обуна бўлмаганлар эса уни савдо дўконларидан харид қилишлари мумкин. Ўқинг, баҳра олинг ва уни ҳамроҳларингизга ҳам ҳада этинг. Бундан ташқари, «Hurriyat» да топ этилган материаллар билан www.hurriyat.uz сайти орқали ҳам танишишингиз мумкин.

«HURRIYAT» ГАЗЕТАСИ СЎЗНИНГ ДОИМИЙ ҲАМРОҲИНГИЗ БЎЛИШИГА ИШОНАМИЗ!

ГУЛЛАР ШАҲРИ

Мустақиллик йилларида Наманганнинг янги қиёфаси аждодлардан қолган миллий-маҳаллий анъаналари, шу қутлуғ заминдан камол топган улуг алломаларнинг тикланган мероси, қолаверса, она табиатнинг бебаҳо саховати ила уйғунлашиб, бунёдкорлик шукухи сезилиб турган шаҳар-қишлоқларнинг кўркемлашувига монанд равишда

аҳолининг маънавий олами ҳам бойиб бораётгани, улар эртанги кунга ишонч, орзу-ниятлар билан яшаётганлари аини ҳақиқат. Кейинги йилларда вилоятни ривожлантиришга қаратилган тегишли дастурлар асосида янги қурилган ёки замон талаблари даражасида қайта таъмирланган Ёшлар маркази, Алишер Навоий номидаги

вилоят мусиқа ва драма театри, Наманган аэропорти, Бахт уйи, кўп қаватли турар-жойлар, кенг раван кўчаларга ҳам-манинг ҳаваси келади. Саноатни ривожлантириш борасида вилоятдаги юздан ортиқ корхона ўз маҳсулотларини экспорт қилаётгани ҳам улкан кўрсаткичдир.

2-3

▶ МАҲАЛЛА ҲАЁТИДАН

Оилада қадриятлар, меҳр-оқибат туйғулари устувор бўлса, унинг аъзолари бир-бирини тушуниб яшаса — бундай оила тинч ва мустақкам бўлади. У ерда тарбия топган фарзандлар келажақда эл-юртига хизмат қиладиган фидойи инсонлар бўлиб етишадди. Худди шунингдек, қайси маҳаллада аҳиллик, ўзаро ҳамжихатлик ҳукм сурса, бу авваламбор, Ватан манфаати учун ғоят муҳимдир. Оилалар, маҳаллалар тотувлиги — юрт, жамият тотувлигидир.

ҲАМ МАҚОМ, МАСЪУЛИЯТ

Жамият ким? Бу — одамлар, юртдошларимиз. Маҳалла нима? У — одамлар яшайдиган маскан. Олдий ҳолат: бир оиладан чиққан яхши инсонни — у ўқитувчиси, шифокорми, муҳандиси, қайси касб эгаси бўлишидан қатъи назар, бутун халқ алқайди. Кексалар уни “болам” деб дуо қилади. Халқимиз шундай халқки, адашиб, бирор нотўғри йўлга кириб қолган киши бўлса ҳам уни бегона санамайди, унинг яхшилар қаторига кириши йўлида заҳмат чекади, тарбия топсин, дейди. Элчиликда нималар бўлмайди дейсиз. Кимдир ҳою ҳавасга берилиб, хато қилади. Бошқа биров мушкул фикри йўқлиги боис, кимларнингдир ширин алдовларига учайди. Мана шунда ҳам халқимиз кечиради. Ҳа, энди адашибди, дея тўғри йўлга солишти уринади. Бу борада маҳалланинг ўрни жуда катта. Унинг мақоми бугун ёки кеча белгиланган бўлиб қолган, бу мақом ва ҳуқуқни халқимиз маҳалла неча асрлар олдин бериб қўйган. Қайси уйда яқинлар орасидан ола мушук ўтса, биринчи гада маҳалла оқсоқоли хабар топади ва бу гап тарқалиб кетмасдан бурун муаммони яхшилик билан ҳал этишга биринчи бўлиб ошқайди. Шундай бўлмоғи керак...

Кейинги йилларда юртимизда амалга оширилган ислохотлар бевосита маҳалла институтининг ролига ҳам тааллуқлидир ва унинг ҳуқуқ ва мақоми давлат миқёсидаги меъёрий ҳужжатлар билан белгиланди. Жумладан, фуқаролар йиғинларининг диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари

бўйича маслаҳатчиси лавозими жорий этилди. Уларни қўллаб-қувватлаш, жамиятдаги ролини янада ошириш мақсадида турли чора-тадбирлар амалга оширилмоқда.

Жорий йилнинг 20 апрелидан 10 майга қадар ўтказилиши белгиланган “Фуқаролар йиғинларининг энг намунали диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчиси” кўрик танлови ҳам ана шундай муҳим чора-тадбирлардир.

Мазкур кўрик-танлов мамлакатимизнинг барча туман ва шаҳарларида кўтаринкилик билан ўтказилди.

Хусусан, 25-27 апрель кунлари танловнинг Гулистон шаҳар маҳаллалараро босқичи 5 та гуруҳга бўлиб ўтказилди. Унда 17 нафар диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчилар қатнашди. Танловнинг маҳаллалараро босқичида ғолиб бўлган 5 нафар маслаҳатчи 28 апрель кунин Гулистон шаҳридаги 1-босқичда мусиқа ва санъат мактабидида шаҳар босқичида иштирок этиди.

Танловда Гулистон шаҳар Бўстон фуқаролар йиғини маслаҳатчиси Шоҳсанам Умрзоқова 1-даражали диплом билан тақдирланиб, вилоят босқичига йўлланмани қўлга киритди.

Гулистон шаҳар Боғишамол фуқаролар йиғини маслаҳатчиси Муяссар Ҳасанова 2-даражали диплом билан, “Янги ҳаёт” фуқаролар йиғини маслаҳатчиси Муқаддам Мусурмонқулова 3-даражали диплом билан тақдирланди.

Ғолиб ва совриндорларга “Маҳалла” хайрия жамоат фонди Гулистон шаҳар бўлиминининг эсдалик совғалари топширилди.

Танловнинг Жиззах вилояти Зафаробод тумани босқичида ҳам ғолиб ва совриндорлар аниқланди. Биринчи ўрин тумандаги Лолазор маҳалласининг диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчиси Ҳанифа Мамасолиевага насиб этган бўлса, Самарқанд маҳалла фуқаролар йиғинидан Мунаввар Исаева иккинчи, “Нурафшон” шаҳарча фуқаролар йиғини вакили Насиба Сайпиева учинчи ўринни эгаллади.

Элмурод МАҲМАРАЙИМОВ тайёрлади.

«Бошланғичи 1-бетда»

ФАРОВОНЛИК НИШОНАСИ

Тошкентдан боришда, доводдан тушиб, Сирдарёдан ўтишингиз билан гўё водийликлар сизни очил дастурхон билан кутиб олаётганга ўхшайди. Юртимиздаги катта нон бозорларидан бири бўлган бу манзилда кунига юз минглаб йўловчи тўхтаб ўтса ажаб эмас. Наманган нонларига одамларда меҳр уйғотган кишилар албатта, аввало шу касбни улуғлаб, қадимий анъаналарни давом эттириб келишгаётган новвойларнинг сулоласидир. Улар шаҳарнинг кўҳна Заркент, Сумалак, Тахтақўприк, Чорсу, Сардоба даҳаларида қадимдан истикомат қилишди. Заркент маҳалласидан чиққан ака-ука Ғофур новвой, Акбар новвой, Обид новвой, Ҳамид новвойлар, Сардоба даҳасидан Турғунбой новвой, Нуриддин новвой, Хусниддин ва Қутбиддин новвойлар номи мамлакат бўйлаб тарқалган. Жўраон ширмонпаз авлодлари эса турли-туман патир, ширмон ёпишда донг таратганлар. Уларнинг меҳнати боис дастурхонларимиз кўрки — оби нон, гижда нон, пиёзли нон, кулча нон, гўштли нон, ширмои нон, ёғли нон, қўшалок кулча нон, седанали нон, кунжутли нон, кўкли нон, зоғора нон, сутли нон, гулли нон, патир, лочива патир, қуда патир, қуёв патир, жиззали патир сингари азиз неъмат юртимиздаги ризқ-рўз, барақа ва фаровонликдан нишона бериб турибди. Рамазон ойида билакузук ва гул шаклидаги гўштли нонлар ҳам ёпилади.

МАНГУ ИБРАТ

... Улуғ мутафаккир бобомиз Исоқхон Ибрат 1862 йилда Тўрақўрғон қишлоғида тавалуд топган. Шоир ва олим, педагог ва ношир, дин арбоби ва ислохотчи даражасига етишган маърифатпарвар тавалудига бу йил 155 йил бўлади. Қутлуг айём муносабати билан вилоятда Ибрат боғини бунёд этиш, Ибрат ҳайкалини қўйиш, Ибрат мактабини яратиш ниятида режалар тузилиб, эзгу ниятда иш бошланган. Бу борада Президентимиз Шавкат Мирзиёев

нинг наманганликлар билан сайловли учрашувида кўтарган ташаббуслари бугунги ёш авлод учун катта ибрат мактаби бўлади. Зеро, истиқлол филойиси, улуғ мутафаккирининг орзулари бугун мустақиллик шарофати ила рўёбга чиқмоқда. Тўрақўрғон туманида шу кунларда ҳам фаолият кўрсатаётган 44-мактаб 1886 йилда Ибратнинг янги усул мактаби сифатида очилган эди.

Исоқхон Ибрат йигирма беш ёшдан бошлаб Шарқ мамлакатларини, Европанинг Истанбул, Афина, Рим шаҳарларини саёҳат қилиб, Кобул ва Жидда шаҳарларида бир муддат яшаб, Маккаи мунавваралдан сўнг Калкутта, Бомбей шаҳарларини кезиб, араб, форс, ҳинд, урду, рус, француз, инглиз тилларини, шунингдек, энг қадимий финикия, юнон, яҳудий, сурия ёзувларини ўрганган маърифатпарвар ўзга ўлкаларнинг илгор маданиятини, илм-фан ютуқларини ўрганиб, она юртга дунё кўрган донишманд даражасида қайтиб келиб, зулматта ботган ўлкада зиё таратган эди. Замондан анча илгаридлаб кетган маърифатпарвар бобомизнинг ҳаёти ва ижодий, педагогик фаолияти биз учун ўзига хос ибрат йўлидир.

ГЎЗАЛ АНЪАНА

“Гуллар шаҳри” деган чиройли гапнинг ўзиёқ ҳаёлимизда Наманганни анвойи гулларга буркайди. Ҳамма учун одатдаги ҳолга айланган бу атаманинг тарихини билиб қўйганимиз яхши. Айтишларича, 56

ГУЛЛАР

шича, 1946—1947 йилларда геологлар нефть қидирув ишларини олиб бораётганда 1,5-2 минг метр чуқурликдан ҳарорати 40-60 даража иссиқликда уч қатламли сув манбаини аниқлашган. Ўша йилиёқ махсус илмий экспедиция томонидан Чортоқ сувининг хосияти Чехословакиядаги Карлови Вари сувида кам эмаслиги тасдиқланган ва низоат, 1949 йилда “Чортоқ” минерал сув билан даволаш шифонаси ташкил этилган. Ўшандан буён шифобахш сув фавворадай отилиб турибди. Россия, Қозоғистон, Қирғизистон каби давлатлардан ҳам йилга юзлаб одамлар келиб, даволаниб кетади.

Кейинги йилларда “Чортоқ” янгидан тугилди, десак муболага бўлмайди. Барча бинолар тўлиқ таъмирланди. Ҳозир “Чортоқ” атрофида “Гул-

ли-туман атиргуллар атрофга хушбўй таратиб турган. Ўша, ўтган асрнинг 60-йилларидан бошланган “Наманган — гуллар шаҳри” анъанавий гул байрами бу йил 56-март Заҳриддин Муҳаммад Бобур боғида ўзгача ташкил этилиши режалаштирилган. Бу бора 1884 йилда бунёд этилган.

Тадбирот корхона ва ташкилот гулкорлари, ҳаваскорлар, коллеж ва лицейлар, маҳалла ва даҳалардаги гул ишқибозла-

ларнинг анъаналари бардавомдир.

ТАБИАТ МУҲИЗИСА

Атоқли олим, академик Воҳид Абдуллаев “Чортоқ” санаториясида даволаниб, қайтаётганда: “Наманган — нафақат санаторий, балки жаннатой-рий-ку!” деган эканлар. “Чортоқ” сиҳаттоҳини яхши биласиз. Унинг очи-лиш тарихи ҳам ўзига хос. Манбаларда келтирили-

шан”, “Эркин”, “Чортоқ” болалар санаторияси каби катта-кичик сиҳаттоҳлар фаолият юратяпти.

Чортоқнинг Пишқўрғон қишлоғида Қўлбўқон бахшилар мактаби Раззоқ бахши ва у кишининг фарзандлари Омон бахши Кунтуғмиш, Аввазон каби дostonларни айтишар эди. Фольклоршунос олимлар Оташ Холмиров, Малик Муродовлар Қўлбўқон бахшилар мактаби вакилларидан қирқдан ортиқ

▶ АНЖУМАН

Юртимизда фаолият кўрсатаётган банклар халқимиз ишончини қозониш орқали ўз миқозлари сафини кенгайтириб бормоқда. Бугунги кунда барчамиз тижорат банклари хизматидан фойдаланиб келамиз. Бунда тадбиркор бўлишимиз шарт эмас. Чунки, мамлакатимиз аҳолисининг аксарияти банк пластик карточкаларидан фойдаланади.

ПЛАСТИК КАРТОЧКА АФЗАЛ

агар унга барча жойда бирдек хизмат кўрсатилса

Пластик карточкаларининг афзалликлари ҳақида кўп гапириш мумкин. Бироқ, унга хизмат кўрсатиш тизимини тартибга солиш бугунги куннинг муҳим вазифаларидан бири бўлиб қолмоқда. Албатта, тижорат банклари томонидан ўз миқозларига тақдим этилган карточкаларга хизмат кўрсатиши янада яхшилаш бўйича қатор амалий чоралар қўйилган.

Бу борада Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки жорий йилнинг май ойига қадар 2 миллион 950 мингтадан зиёд пластик карточкани муомалага чиқарган. Бу бу ҳақда Ўзбекистон Миллий матбуот марказида ОАВ ва банк вакиллари иштирокида ўтказилган матбуот анжуманида хабар берилди. Пластик карточкаларга хизмат кўрсатаётган ўрнатилган терминаллар сони эса 22 мингдан ошди.

Шунингдек, молия муассасаси 1 апрелдан бошлаб Visa тўлов тизими билан ҳамкорликда халқаро карточкалар учун интернет-эквайринг хизматларини йўлга қўйди. Эндиликда ушбу хизматдан фойдаланадиган тадбиркорлик субъектлари хорижга ўз маҳсулотларини интернет орқали сотиши ва сотилган товар учун маблағларни пластик карточкасида қабул қилиб олишлари мумкин. Бу ўз навбатида, миллий маҳсулотларимизнинг чет эллардаги савдоси ошishi, тадбиркорлик субъектлари ҳисобрақамларига тушаётган валюта ҳажми кўпайишига хизмат қилади.

Нурия ХАЙРУЛЛАЕВА

ЯРИМ СОАТДА — ТАДБИРКОРСИЗ

▶ ИМКОНИАТ

Президентимиз қайси вилоят, туманга ташриф буюрмасин, у ердаги тадбиркорларга яратилаётган шароитлар ва ишлаб чиқариш масалаларига алоҳида эътибор қаратмоқда. Бу эса тадбиркорларнинг кучига куч қўшиб, уларнинг сони ортишига сабаб бўлаётир.

Бугун юртимиз, халқимиз, қолаверса, оиламиз фаровонлиги ҳам айнан ишбилармонлик билан боғлиқ эканини кўпчилик англаб етди. Шунинг учун ҳам Юртобшимиз, “...Тадбиркор нафақат ўзини ва оиласини, балки халқни ҳам, давлатни ҳам боқайди. Мен тақдор бўлса ҳам, айтишдан ҳеч қачон чарчамайман, яъни халқ бой бўлса, давлат ҳам бой ва қудратли бўлади”, дея бежиз таъкидлаганлари йўқ. Чунки келажагимиз айнан шу соҳанинг қай даҳада ривожига боғлиқ. Шунинг учун ҳам тадбиркорларга кенг имкониятлар, шароитлар яратишга жиддий эътибор қаратилмоқда. Президентимизнинг жорий йил 1 февралдаги “Тадбиркорлик субъектларига давлат хизматларини кўрсатиш механизмларини такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг 9 февралдаги тегишли

қарори ҳам ишбилармонларга бир қатор енгилликлар яратди.

Маълумки, давлат хизматларидан фойдаланишда бюрократик тўсиқларни бартараф этиш, очиклик ва шаффофликни таъминлаш мақсадида туман (шаҳар) ҳокимликлари ҳузуридаги тадбиркорлик субъектларини рўйхатга олиш инспекциялари негизда “Ягона дарча” марказлари ташкил этилган. Уларда шу кунгача 16 турдаги давлат хизматлари кўрсатиб келинаётган эди. Бу ҳақда Адлия вазирлиги давлат хизматларини кўрсатиши мувофиқлаштириш ва ривожлантириш бошқармаси бошлиғи ўринбосари Нўмон Муҳаммадиев шундай дейди:

— Юртобшимизнинг 1 февралдаги қарорига асосан, тадбиркорлик субъектларига “ягона дарча” тамойили асосида давлат хизматларини кўрсатиш марказлари туман (шаҳар) ҳокимликлари тузилмасидан Адлия вазирлигига ўтказилди. Шунингдек, “Ягона дарча” марказ-

лари орқали давлат хизматларини сифати ва самарали кўрсатишга тўсиқлик қиладиган муаммолар масалаларни тезкорлик билан ҳал этиш учун Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар, туманлар ва шаҳарларда тадбиркорлик субъектларига давлат хизматларини кўрсатиш соҳасидаги фаолиятни мувофиқлаштириш бўйича республика ва ҳудудий комиссиялар ташкил этилди. Банклар ва кредит бюролари, уларнинг филиаллари ва ваколатхоналаридан ташқари барча тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказиш “Ягона дарча” марказларига юклатилди. Ушбу чора тадбиркорлик субъектларини рўйхатдан ўтказиш ва ҳисобга қўйишнинг мавжуд тарқоқ тизими ўрнига янги ахлит тизимини яратишга қаратилгандир. Шунингдек, қарорга кўра, Адлия вазирлигига бир қатор қўшимча вазифалар юклатилди. Жумладан, “Ягона дарча” марказларининг фаолияти устидан умумий рақбарликни амалга ошириш, уларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, марказ ходимларининг малакасини ошириш; улар орқали давлат хизматлари кўрсатишда ваколатли органлар томонидан қонунчиликка риоя этилиши устидан назоратни

таъминлаш, марказ раҳбарларига аниқланган қонунбузарликлар, бундай ҳолатларга олиб келаётган сабаб ва шарт-шароитларни бартараф этиш тўғрисида кўриб чиқилиши мажбурий бўлган тақдирномалар кириштириш каби бир қатор вазифалардан иборатдир. Шундан келиб чиққан ҳолда айтиш мумкин, ижросини тўлиқ таъминлаш мақсадида вазирлик томонидан изчил чоралар кўриляпти.

Эндиликда янги тизимда тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказиш вақтини ва тақдим этиладиган ҳужжатлар сонининг қисқартирилишига эришилди. Интернет орқали тадбиркорлик субъекти сифатида 30 дақиқа ичида рўйхатдан ўтиш имконияти яратилди. Давлат божлари ҳам сезиларли даражада камайтирилиб, фирма номларини олиш ҳам интернет орқали реал вақт режимида амалга ошириладиган бўлди.

Жорий йилнинг шу кунига қадар марказлар томонидан юридик ва жисмоний шахсларга 30 мингдан ортиқ турли хизматлар кўрсатилган. Бу ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 40 фоиз кўп демакдир. Маълумот учун келтириш жоизки, тадбиркорлик субъектлари “Ягона дарча” марказига келиб ёки давлат хизматлари порталида (www.my.gov.uz) тадбиркор-

лик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказиш ва ҳисобга қўйишнинг автоматлаштирилган тизими орқали рўйхатдан ўтишлари мумкин. Шунингдек, “Ягона дарча” марказларида давлат хизматлари кўрсатиш яна 18 тага ортадиган бўлди. 2019—2020 йилларгача эса хизмат кўрсатишнинг 68 турини қўйиш режалаштирилган. Бунга қўшимча тарзда марказларда тадбиркорларнинг ҳуқуқий билимларини ошириш мақсадида маслаҳатхоналар ҳам ташкил этиш мўлжалланмоқда.

Қисқаси, эндиликда ўз бизнесини бошламоқчи бўлган фуқаро “Ягона дарча” марказларига келмасдан туриб, интернет тармоғи орқали тадбиркорлик субъекти сифатида рўйхатдан ўтиши мумкин. Бунинг учун ўттиз дақиқа кифоя қилади. Шу билан бирга тадбиркорлик субъектлари — юридик шахслар рўйхатдан ўтиш учун тақдим этиладиган ҳужжатлар ҳам қисқартирилганини инобатга олсак, рўйхатдан ўтиш учун белгиланган тартибда тўлдирилган ариза ва таъсис ҳужжатлари талаб этилади, холос. Таъсис ҳужжатлари эса экспертизадан ўтказилмайди. Хуллас, қарабсизки, сиз ярим соатда тадбиркорсиз.

Бобур МУҲАММАДИЕВ тайёрлади.

ШАҲРИ

достонни ёзиб олишган, кўлёмалар институтда сақланмоқда. Ушбу достончилик мактабини ўрганиш, унинг фаолиятини кўллаб-қувватлашда мақсадга мувофиқдир.

Чортоқ сийхатгоҳи ҳам вилоятнинг тимсолларидан бирига айланган, десак тўғри бўлар. Жаннатмонанд юртимизнинг бебаҳо табиятини, муқаддас туپроғини қадрига етиш, асраб-авайлаш ҳар биримизнинг бурчимиздир. Зеро, Наманган табияти ҳам гўзал, ҳам шифобахшдир.

Шу ўринда вилоятнинг бетакрор табияти бир қатор етук рассомларни тарбия қилганини ҳам таъкидлаш жоиз. Ўзбекистон халқ рассомлари — Акмал Нур, Ортикали Қозоқов, Бадиий академия академиги, халқ устаси Асқарали Акбаров, рассом Бахтиёр Назаров сингари мўйқалам соҳибларининг табиятга муҳаббати ҳам Наманганнинг тоғлари ва боғларидан уйғонганлиги шубҳасиз.

ЧУСТ ДҮППИСИ

Майин зиракдан жило берилган, қаттиқ, товланиб турадиган дүппини кийиб юриш одамга бошқача туйғу бахш этади. Асрлар давомида устадан шогирдга ўтиб, сайқалланиб, кўз қорачиқдай сақланиб келинаётган дүппи чустлик чевар опа-сингилларнинг меҳри, маҳорати, ижодининг маҳсулидир. Худди шундай, чеккасига адиб ёпиштириб, майда қавқиланган, текис, одамнинг қаддини тик тутадиган хум-

сази чопон ҳам фақат Намангандоз тикилади.

Чуст чеварлари сингари Гурумсарой куллар мактабининг тарихи Мунчоқтепадан топишган сополларга қараб белгиланса, икки ярим минг йилдан ошадди. Ёки Тўрақўрғонда ва Янгиқўрғондаги чавандозлар сулоаларининг бошланиши Фарғона vodiysida қадимда дунёга донги кетган, Хитой императорларининг орзуси бўлган тулпорларни боққан сайсалоҳа бориб тақалар.

Хонобдиқлар эса, тоштарошлик, дурадгорлик борасида тенги йўқ. Тоғ тошларидан девор, уй тиклашда моҳир. “Бошинг тошдан бўлсин” деган халқ рассомлари — Акмал Нур, Ортикали Қозоқов, Бадиий академия академиги, халқ устаси Асқарали Акбаров, рассом Бахтиёр Назаров сингари мўйқалам соҳибларининг табиятга муҳаббати ҳам Наманганнинг тоғлари ва боғларидан уйғонганлиги шубҳасиз.

Чодакликлар ангор эчки юнгидан чиройли либослар, рўмоллар тўқишади. Чодакчилик сулоласи машҳур. Маҳдуми аъзамнинг келиб чиқиши ҳам Чодак қишлоғига бориб тақалади.

Тарихчиларнинг таъкидлашича, пишиқлиги билан етти иккимга донги кетган Дамашқ қиличининг асл ватани Ахсикент экан. Буюк Илак йўлида жойлашган Ахсикентдан олиб кетилган қиличларнинг бозори Дамашқда чаққон бўлганлиги учун шундай аталади. Айниқса, Заҳриддин Муҳаммад Бобурнинг падари бузруквори Умаршайх мирзо даврида қуролсоз устalar маҳорати билан Шарқ

мамлакатларига танилган. Чустда эллика яқин сандонда устalar кўлаб шогирдлари билан ишлаганлар. Бибионамозори атрофида устalarнинг анжумани ва сайиллари яқин кунларгача ўтказиб турилган. Ҳозир уша устalarнинг авлодлари йигирмадан ортқ хилдаги Чуст пичоқларини тайёрлаётгани ҳақиқат.

Вилоятдаги маҳалларга назар ташлар экансиз, мебелсозлик, чеварлик, чиннига гул солиш, ёғоч ўймакорлиги, кашачилик, косиблик, махсидўзлик, темирчилик, тунақасозлик сингари ҳунарларни эгаллаган ёшлар сони йилдан-йилга ортаётганига гувоҳ бўласиз. Устоз ва шогирд қалбларида ва дастларида авайлаб сақланиб, такомиллашиб борувчи бу бебаҳо ҳунарлар келажак сари боварада.

ЎҚИМАГАН КИТОБЛАР

Ахсикент келажакда очик осмон остидаги музей айланидиган археологик макон. Мамаклатимиз, айниқса водий тарихини ўрганишда катта аҳамиятга молик тепалиқлар остида мезий сирлари пинҳон. 1620 йилда содир бўлган қучли зилзила оқибатида вайрон бўлган Ахсикентдан сўнг илтимой-иктисодий марказ сифатида Наманган шаҳри юзага келган экан. Ривоятларга кўра, зилзиладан сўнг аҳолининг бир қисми ҳозирги Шаҳанд томонга, бир қисми Тўрақўрғон тарафга, яна бир қисми Наманган шаҳрига кўчиб ўтишган. Айнан улар кўлаб илм аҳли, мусаввир, ҳунарманд ва савдогарлар бўлиб, вилоят тараққиётига катта ҳисса қўшишган. Ахсикент ёлғорлиги 1950 йилда давлат муҳофазасига олинган.

VIII—IX асрларда Ахсикент, Косонсой шаҳарларидан дунёни лол қолдирган алломалардан бири Сайид Аҳмад ибн мавлоно Жалолиддин хожаги Косоний Маҳдуми Аъзам (1461—1542) ўз дав-

рида Нақшбандия тариқатини ривожлантирган ва такомиллаштирган етакчилиги қилган. Назарийчи мутафаккир — ахлоқшунос, фикрчи, файласуф ва илоҳийчи олим сифатида издошлари, мурридлари ва мухлислари бутун Мовароуннаҳр ва Хуросонда, ҳатто Ҳиндистонда ҳам ҳазратни «Пиримиз» деб эъзозловчилар кўп бўлган. Заҳриддин Муҳаммад Бобур унга мурид тушган ва Ҳиндистондан ҳаёлат юбориб турган. Маҳдуми Аъзам ўз асарларида поклик, софлик, одиллик, олийжаноблик, пурҳимматлик, вафодорлик, содиқлик, аждодларни эъзозлаш ва уларга муносиблик, ватанпарварлик, холислик, мақсадда собитлик каби умуминсоний қадриятларни тарғиб этган. Шарқ мутафаккирлари орасида ўзига хос ўрин тутган Ҳазрат Самарқанддаги Даҳбед қишлоғида дафн этилган.

Наманган хаттотлик мактаби ҳам санъат даражасида ривожланган. Биргина мисол. Хаттотлар Муҳаммад Олим ибн Охунд домулло Муҳаммад Шариф Намангоний 1811 йилда, Охунд бин Мир Ҳасан Намангоний 1843 йилда, Мулла Муҳиддин мулла Розикан хожи Намангоний 1883 йилда Ҳазрат Алишер Навоийнинг «Ҳазойин ул-маоний» асарини кўчириб чиққанлар.

ЯХШИДАН ГҮЛ ҚОЛАДИ

Халқимизда “Кўли гул уста”, “Фалончи бу соҳани гуллатиб юборди”, “Давранинг гули”, “Гулдай ҳунари бор” каби гул билан боғлиқ кўлаб иборалар учрайди. Наманган — гуллар шаҳри деганда, аксарият одамлар атиргулга бурканган шаҳарни кўз олдига келтиради.

Менимча эса, Наманганда ўз касбининг гуллари, кўли гул инсонлар яшашади ва юртимизнинг гуллаб-яшнаши йўлида меҳнат қилишмоқда.

ХУМОЮН АКБАРОВ

Она бўлиш азоби ёхуд тарки одат амри маҳолми?

► АЧЧИҚ ҲАҚИҚАТ

Давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёев шу йилнинг 5 январь ҳамда 7 февраль кунлари мамлакатимиздаги тиббиёт тизими мутасадди раҳбарлари билан учрашиб, мавжуд муаммоларни бартараф этиш, аҳоли саломатлигини муҳофаза қилишга жиддий эътибор қаратиш юзасидан зарур фикр-мулоҳазалар ва таклифларни билдирган эди. Президентимизнинг ушбу соҳа раҳбарлари билан бир ой мобайнида икки марта учрашиб, тизимдаги аҳволни кескин танқид қилгани кўпчиликда бундан буён бу йўналишда ижобий ўзгаришлар юз беришига ишонч уйғотган эди. Бироқ ҳали ҳам жойларда бугунги давр талабини чуқур ҳис қилмай, эскича ишлаш услубларидан воз кечолмаётган шифокорларнинг борлиги ҳайрон қолдиради.

Хусусий клиникадан УЗИ кўраётган ушмишга шорт!

Яқинда учинчи фарзандимга ҳомилдорлик даврида Олмалиқ шаҳридаги тиббиёт ҳодимларида бир неча бор мурожаат қилишимга тўғри келди. Ҳомилам ўн икки ҳафталик бўлганида, шаҳримиздаги 2-оилавий поликлиникага бордим. Бугунги сўрасангиз, у ерда ҳомилдорлик рўйхатида туриш учун олдин бир дафтар очиб тўрт минг сўмга тушаркан. Майли, балки туғруқ давридаги аёллар сони кўпайиб кетиб, дафтар етишмаётгандир, деб ўйладим. Лекин қон ва бошқа зарур анализларни топширишга ҳар бир хонада махсус қўлқоп (перчатка) учун икки минг сўмдан сўраб олишлари тоза сурбетлик бўлиб туюлди. Шунингдек, ҳомилдор аёлларнинг қўлига бир тутам қоғозни тутқазиб, бошқа бир хонадан улардан нусха олиб келишни тайинлашар экан. Эҳ-е, кейин билсам, бундай югур-югурларнинг сонидан машмаша-си кўп экан. Масалан, мен яшайдиган ҳудудга бириктирилган шифокор рўйхатга кўйиш учун 50 дона қоғоз ҳамда бошқа ўқув қуролларини келтириб беришим лозимлигини ўқтирди. Айтилган амалларни бажариб, базур оилавий поликлиниканинг рўйхатидан ўтиб олдим.

Аваллига “Бошга тушганини кўз кўрар” дегандек унча парво қилмадим. Аммо бу ҳали ҳаммаси эмас эди. 10 апрель кун Олмалиқ шаҳридаги оилавий поликлиникага юракни кардиограмма қилдириш учун бордим. Топқир шифокор юрагим соппа-соғ эканлигини айтиб, “гемоглобин”им 120 эканлигини маълум қилди. Албатта, соғлигимдан кўнглим тўқ

бўлиб, одатдагидек хотиржам тарзда ишлашда давом этдим. Афсуски, хурсандчилигим узоққа бормадим. Орадан бор-йўғи уч кун ўтгач, негадир ўзимни ёмон ҳис қила бошладим. Шаҳардаги тиббиёт бирлашмасининг гинекология бўлимида мени кутиб олган ҳамшира ўзи билганича укол қилмоқчи бўлди. Аммо билардимки, бундай вақтда олий маълумотли, малакали шифокорнинг кўриги ва руҳсатисиз беморга ҳеч қандай укол қилиб бўлмасди. Шу боис ёшгина ҳамширанинг ёрдамига изи бермадим. Оқибатда шифокор Ш.Шоматовани 20 дақиқача кутишга мажбур бўлдим. Опахон аҳволим яхши эмаслигини айтиб, керакли дори-дармонлар рўйхатини ёзганча қўлимга тутқазди. Бир томондан қаттиқ хавотирга тушган бўлсам, иккинчи томондан кўнглимдан ўтаётган саволга жавоб топишни истардим: ахир уч кунгина аввал оилавий поликлиника шифокори бутунлай бошқача ташхис қўйган эди-ку? Зеро, ўша кунни гемоглобиним 120 ни кўрсатган бўлса, уч кундан сўнг 110-115 ни кўрсатиб турибди. Эртасига эрталаб ҳомила ҳолатимни аниқлаш учун Олмалиқ шаҳридаги хусусий клиникада УЗИ кўригидан ўтишим учун йўланма беришди. Таажжубим баттар ошди. Туғруқ мажмуасида бу ускуна бўла туриб, нима учун хусусий клиникага боришим керак? Ёки бу ерда менга номатлум бўлган бирон бир сир бормикин?..

Хуллас, УЗИ натижасини кўздан кечирган гинекология бўлими шифокори Тожикиса опа ҳомилам нобуд бўлганини таъкидлаб, керакли ва қимматли таблеткалар номини ёзар экан, уларни

фақат Тошкент шаҳридаги дори-хоналардан топишим мумкинлигини алоҳида қистириб ўтди. Мен эса аҳволим тобора оғирлашиб бораётгани боис уларни шифохонанинг ўзидан топиб ишлашиб туришни илтимос қилдим. Фойдаси бўлмади. Уша кунни тушга қикн такси ёллаб, бор-йўғи 2 та таблетка учун пойтахтга йўл олдим. У ерда кун бўйи сарсон бўлиб излаб топишган таблеткалар билан яна Олмалиққа қайтдим. 15 апрель кунни ўша таблеткалардан биринчисини ичгач, кутилган оғриқ тобора кучая бошлади. Бундан хабар топган шифокорлар эса бамайлихотир ўтирар, ҳатто ҳол сўрашни ҳам ўзларига эп билишмасди. Тўғрироғи, улар ўзларининг таъбири билан айтганда, туғруқ бўлимидаги оғир операцияларга ёрдам қилиш чўзгани чиқиб кетишган эмиш. Нима, у ерда бошқа тажрибалироқ шифокорлар йўқмики ё менга ёрдам кўрсатишни пайсалга солган шифокорлар билан ва малака борасида улардан устунроқмики?

Эртасига соат саккизларга яқин шифокор ёрдамисиз қаттиқ оғриқлар ва азоблар билан 16 ҳафталик ҳомилани йўқотдим. Палатага хавотир билан кириб келган ҳамшира мени гинеколог шифокор У.Имомбердиев (қизиқ, ҳали ҳам шифохоналарда эркак гинекологлар бор экан, — муаллиф) деган гинеколог олдида олиб кирди.

Ҳа, ўша кунлари яна бир-иккита бемор минг бир қийинчилик ва машаққатлар билан мен каби ҳомиласини йўқотди. Камига ўша кунни баъзи оғриқли саволлар сира тинчлик бермасди: Олмалиқ шаҳридаги шифокорларга нима бўлган, ўзи? Улар қачон халқни рози қилиш, беморларга виждонан хизмат кўрсатишни ўрганишди? Уларга шундай ишлаш учун нима халал берапти — мастулаишисизликми, ўзибўларчиликимки ёки инсофсизликми?..

Лобар ЖАЛИЛОВА,
“Олмалиқ ҳақиқати” муҳбири,
“Hurriyat” учун махсус тайёрланди.

► ОГОҲ БЎЛИНГ, ИЛЛАТ!

Одамзодга берилган неъматлар ичида энг буюғи, бебаҳоси шубҳасиз, вақтдир. Аммо шу буюк неъматни фойдасиз, кони зарар ўйин-куллару, нафс истакларига бахшида этиш умрни бекорга совуриш демакдир.

Баъзан оддийгина эрмакдан бошланган ўйинлар, тушлигу ўқув қуроллари учун чўнтакка атай солиб қўйилган, бироқ компьютерхоналару қўлдаги телефонларга сарф бўлаётган пуллар ортидан кимларнингдир тегиримони айланаётгани аини ҳақиқат. Бу билан, афсуски, ҳаммаша ҳам қизиқавермаймиз. Ана шу тегиримонда мўмай давромод ортириш билан бирга аини илм-маърифат эгаллаш ёлидаги фарзандларни бу йўлдан чағитиш, буюк ихтиро ва кашфиётлардан тўсиш каби иллатлар ҳам яширин.

Supercell компанияси ана шундай тегиримонларнинг бири, десак янглишмаймиз. Чунки “Gamasutra” сайтнинг (компьютер ўйинлари дизайнини таҳлил қилади) хабар беришича, 2013 йил якунларига кўра, компания даромади 689 миллион долларни, фойдаси эса 322 миллион долларни ташкил қилган. Компания бундай молиявий натижага атиги икки йил — “Clash of Clans” (“Тўдалар тўқнашуви”) ва “Hau Day” (“Хашак кун”) ортидан эришди. Ҳар иккала ўйин ҳам freemium-model бўйича тарқатилди. Яъни ушбу моделга кўра, уларни кўчириб олиш бепул, аммо ўйин давомида қўшимча контент учун пул тўлаш талаб этилади. Маълумотларга қараганда, ҳар кун ушбу ўйинлардан бутун дунё бўйлаб 8,5 миллион одам фойдаланади ва бу компанияга ку-

нига ўртача 2,4 миллион доллар тушумни олиб келади.

Бутунги кунда юртимизда ёшлар орасида палатини кенг ёзиб, уларнинг онгу шуурини тобора забт этаётган “Clash of Clans” (“Тўдалар тўқнашуви”) ўйинига 2012 йилда Финляндия пойтахти Хельсинкида Supercell дастурлаш компанияси томонидан асос солинди. Мазкур ўйин шу қадар қизиқарли ишланганки, унга кирган иштирокчи ўзи хоҳласа-да, чиқиб кетиши қийин. Фикримизнинг исботини юртимиз ёшлари ўртасида ўтказилган ўйин зарари ҳақидаги сўровномадан ҳам билишингиз мумкин:

— Ҳа, бу албатта зарарли ўйин. Ҳам чўнтагимга, ҳам кўзимга зиён эканлигини билсам ҳам барибир ўйинимг келаверади.

— Қанча уринмай ўйиндан воз кеча олмаяман.

— Бу ўйин бирт ўғрилиқ қилишни ўргатади. Ҳаётда қўли эгри бўлмаганлар ҳам бу ўйинга киргач, ўғрилларнинг зўрига айланишга ҳаракат қилади... Биринчи марта бу ўйинни ўйнаганимга уч йил бўлди, бу орада икки марта ўчириб яна юклаб олдим. Негадир мени ўзига тортаверди.

— Албатта, зиёни кўп. Ҳатто ақилларингиз билан бемалол гаплашиш, мазага қилиб ўтириб овқатланишга вақт ажрата олмайсиз. Чунки буларни ҳозир ўзим ҳам бошимдан ўтказаяман...

— Бу зўр ўйин. Ҳар кун ўйнайман. Ундаги жангларни айтмайсизми? Телефоним шу ўйин билан икки ярим йилдан бери банд. Пул кетмиш, соғликам зиён, дебсизлар. Бу тўғри, лекин мен учун бундан қизиқ нарсанинг ўзи йўқ. Яқинда яна бир база сотиб олдим. Ҳозир “ратуша”м 10 даражада, уни янада кучайтиришим керак. Шу учун ким нима деса ҳам ўйинда давом этаман.

Юқорида ўқиб гувоҳи бўлганингиздек, аксар иштирокчилар мазкур ўйиннинг кўп томонлама зарар эканлигини билансиз-да, ундан воз кечиш учун ўзларида куч, ирода топа олишмаяпти. Аслида, қизиқарли қилиб ишланган бу йўсин ўйинларнинг мақсади ҳам аини шу. Иштирокчи бутун борлиги билан уни ўйнаса-да, қанча пули кетса ҳам куйинмас. Ёки қаҳрамонлару, жанг майдонларига қизиқиши ортиб, оқибат маълум секта ва оқимларнинг қармоғига илinsa. Худди шундай яширин гоёлар асосида ишланган “Resident Evil 5” (“Ўвузлик маскани 5”), “Resident Evil 4” (“Ўвузлик маскани 4”), “Devil may cry 3” (“Иблис ҳам йиғлаши мумкин 3”) ўйинлари ўрганилганда, ўйиндаги турли шаклдаги жини шайтонлар, девлар, жодугару сехрларлар ва бошқа қаҳрамонларнинг қийматли баъзи буюмлар ҳар хил мажуси, оташпараст динлар ва шайтоний (сатанист) секталарга мансуб эканлиги аниқлан-

ган. Шундан маълумки, демак, бу ўйинлар оддийгина эрмак ёки кўнглиқхушлик учун эмас, балки ўйин яратувчилари ёшларни маълум бир диний оқим эътиқодлари ва секталар гоёларига даъват қилиб, уни оммага сингдиришни мақсад қилишган. Ўйин иштирокчилари ёшларни маълум бир диний оқим эътиқодлари ва секталар гоёларига даъват қилиб, уни оммага сингдиришни мақсад қилишган. Ўйин иштирокчилари ёшларни маълум бир диний оқим эътиқодлари ва секталар гоёларига даъват қилиб, уни оммага сингдиришни мақсад қилишган.

“Clash of Clans” ўйинининг андроид версияси 2013 йил октябр ойида интернет тармоғига янгилаб жойлаштирилган. Энг янги версияси эса мухлис-лар эътиборига 2016 йилнинг март ойида ҳавола қилинган. Ушбу ўйин аслида 13 ёшдан катталар учун мўлжалланган

бўлса-да, ҳозирда бу ёшдан кичиклар ҳам уни севиб ўйнашаётгани жуда хавотирли.

Бир танишинининг айтишича, яқинда талаба дўсти 100 долларга шу ўйиндаги бир базани сотиб олибди. Ота-онасидан узоққа ўқиш учун келган, устига устак ижарада яшовчи талабанинг ўзидан орттириб, бир ўйин учун шунча пул ҳар қилганга, очиги, ҳайрон қолдим. Аввалига кимдан, қандай сотиб олиши мумкинлигига ҳеч ақлим етмади. Ўйин ҳақида тўлиқроқ маълумот тўплаш жараёнида эса бари аён бўлди...

Хуллас, ўйин андроид телефонларга gmail акаунти, Apple телефонларига эса Apple ID орқали сақланади. Ўйинга бош суққан янги иштирокчи учун бир худуд “туғфа этилади”. Кимёвий эликсир ишлаб чиқарувчи бир “қайнар қудук” ва

иншоот ҳам берилади. Ўйин икки босқичга бўлинган. Биринчисида иштирокчи ҳаётлаб, бинолар қуриб, ишчиларни ёллаш зарур бўлса, иккинчи босқичда бор имкониятини ишга солиб, жанглар олиб бориш талаб этилади. Ўйин шарти бўйича кўпроқ пул йиғиб, худуд ва ҳимояни мустаҳкамлаш керак. Кераклича “қудрат”га эга бўлган иштирокчи эса бошқаларнинг худудига бостириб бориб, ғалаба қозониш-қозонмаслигидан қатъи назар уларнинг пулларини ўмарса етарли. Шундан сўнг бемалол ўйиндаги бошқа иштирокчи ҳисобидан “яшай-вериб” мумкин. Ўмарилган пул эса бинолар қурилишу девор мудофааси ҳамда турли хил қуроллар сотиб олишга сарфланади. Ғолибликка инти-лғиб, мудофаасини кучайтира олган иштирокчилар реал ҳаётда ўз худудларини бошқа бир-роғва бемалол сотиб юборишлари мумкин экан. Бу, албатта, ўйинни сотишни истаган ўйновчининг логин ва паролларини рақобатчисига ошкор этиш орқали амалга оширилади. Балки ўйинни пуллаб, даромад олиш илмида ҳам аксар ёшларимиз кечую кундуз “тиним” билмай шуни ўйнашаётгандир.

Ўйин жамоавий тарзда ҳам ўйналиши мумкин. Онлайн ўйналадиган мазкур ўйинда иштирокчилар мониторинг бир чеккасида бемалол реал хабарлаша олишлари ҳам мумкин экан. Табиийки, ўйинга бутун руҳияти билан шўнғиган иштирокчилар жараёнда, албатта, бир-бирини масхара-лаб, сўкиниб ёзишади. Шу тарзда бола руҳиятини иллатлар тобора ишғол эта боради. Демак, ўйин таъсирида иштирокчилар душманга айланиб қолишлари ҳам ҳеч гап эмас.

Биз ўйин ҳақида қисқача маълумот берганимизнинг боиси ундаги асаббузарликлар, виртуал ҳақорату ўч олишлар шунчаки ўша муҳитда қолиб кетмаслигини таъкидлашдир. Ўйин оқибатида ҳатто яқин дўстлар юзқўрмас бўлгани ҳақида кўп бора эшитдик.

Бутунги кунда, нафақат МДХ мамлакатлари, балки бутун дунёга машҳур мазкур ўйин афсуски, кўлаб ёшларни виртуал оламда “ихтиёр” яшашга мажбурлаётгани ҳам рост.

Босқичма-босқич юқорига кўтарилаётган ўмир англамай-дими, натижада қимматли вақт, қанчадан-қанча маблағи, энг асосийси, жисмоний қуввати ҳамда кўнгли хотиржамлигига, ҳаёлотига путур етказяпти.

Ўқиб, гувоҳи бўлганингиздек, мазкур ўйин ёшларнинг ҳаётига дахл қилмас-да, уларнинг руҳиятига салбий таъсир кўрсатади. Ўғрилларнинг дебоҳаси ҳам айнан шу нуқтада бошланади, десак янглишмай-миз, назаримда. Хулоса ўзингиздан...

Гўзал МАЛИКОВА,
“Hurriyat” муҳбири

— (наф сўзига улкан сифа-
берилишни нотўғри),
жойдаси» номли мақола-
дан олган. Микроорганизм-
термерлик фациягага ало-
қадир лексин бу ўринда жий-
даҳтининг хусусиятлари
фацилининг нима кераги
ининчи саҳифа «Талбирлар
ўтмоқда», «Оналари кадр-
р», «Одам савлоси —
муаммо», «Дарахтларни
к» сарлавҳали материаллар
«Қалдирғоч» номли шеър
ўлдирилган.

— фани тўлдирши муаммоси
ани қийнаётган кўринади.
асалла кун тартибда бўлса
қайта мақола таҳрирсиз, мав-
қараб ҳам ўтирмай, ҳатто
ериянин икки киши муал-
да қайта-қайта эълон қили-
латилари юзгага келиши таъ-
зиз қанқончага газетани шун-
дирлиши учунгина ёзмиз?
газетада матбуотнинг асо-
ниқлиларини бажаришига
? Газета обрўсини, келажам
мўйлди? Саволларга жав-
зингиздан қилиринг.

Шоҳсанам МУРОДИЛЛА

ҚИЗ

Муштарак муносабатлар

ШАРХ

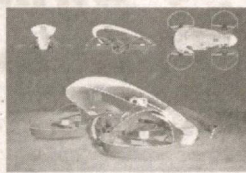
Ҳадемай мамлакатимиз мустақиллигининг йи-
гирма олти йиллигини кенг нишонлаймиз. Ўтган
даврни сарҳисоб қилганда, кўплаб ютуқларимиз
қаторида, жаҳон ҳамжамияти билан ишончли
ҳамкорлик ўрнатиш борасида эришган муваффа-
қиятларимиз ярқ этиб кўзга ташланаверади. Бу
эса шу муқаддас заминда яшовчи ҳар бир фуқа-
рога чексиз фахр-ифтихор ва ғурур бахш этади.
Ўзингиз ўйланг, бир вақтлар Ўзбекистон дунё-
нинг энг тараққий этган давлатлари билан ба-
қамти туриб, ўзаро ҳамкорлик муносабатларини
ўрнатади деса, биров ишонармиди? Йўқ, албатта.
Бугун эса юртимизга яхши ният ва холис назар
билан қарайдиган ривожланган давлатлар билан
тенг ҳуқуқли ва ўзаро манфаатли алоқалар изчил
йўлга қўйилиб, "Ўзбекистон дунёга бўйлашмоқда"
деган иборанинг амалдаги ифодасини кўряпмиз.

БУ ТУРФА ОЛАМ

ТОУОТАНИНГ УЧАР АВТОМОБИЛЛАРИ

Дунёга машҳур
Япониянинг Toyota
компанияси 2019
йилдан бошлаб Skydrive
номидаги учар автомо-
билларни ишлаб чиқа-
ришни бошлайди, деб
хабар тарқатди The
Nikkei Asian Review портали. Биринчи учар авто-
мобилни ишлаб чиқариш компанияга 350 000
долларга тушиши айтилган.

Лойиҳани амалга ошириш учун талабгорлардан за-
рур маблағни жалб этиш бўйича сўровлар 2012 йил-
дан буён интернет орқали амалга оширилди. Самога
парвоз қилувчи машина бир кийшига мўлжалланган,
узунлиги уч, кенлиги эса 1,3 метр бўлиб уч гилди-
ракдан иборат. Skydrive тўрт моторнинг бир вақтда
ишлаши натижасида 10 метр балангликкача кўтари-
лади. Унинг ўртача тезлиги саотига 100 километр.
Учар автомобиль тақдироти 2020 йилда Токиода
бўлиб ўтadиган Ёзги олимпиада ўйинларининг очи-
лиш тантаналари вақтида ўтказилиши мумкин. Олим-
пияда ташкилотчиларига компания томонидан жа-
ҳон спортчиларининг энг йирик спорт байрами машъ-
аласини мазкур учар машина кўмагида ҳавога кўта-
риб ёқиш тақлифи илгари суриляпти.

УЧ ҚОЧОК САРГУЗАШТИ

Яқинда Мексика
қамоқхонасида жуда
қизиқ қочиб режаси фош
этилди. Дон Чико лақаби
билан машҳур махбус
Франсиско Эррера Аргета
қамоқхонадан қочиш учун
аёл қиёфасини танлади.

У ўзига зарур юпка, ба-
ланд пошнали туфли, парик соч топиб кийиб олди.
Лаби ва бармоқларини қизғиш рангда бўяб режани
амалга ошириш учун қамоқхона қулатувчиларининг
кўзини шамғалат қилиб ташқарига чиқишга уринди.
Бироқ, чиқиш йўлагидан сохта «аёл»ни саволга тутган
қўриқчилар овози орқали фош этишди.

Мана шу хабар сабаб, Лента.ру сайти мухбирлари
қамоқхонадан қочишга уринганларнинг «қизиқ» ре-
жаларини излаб топди. Жумладан, Британия қамоқ-
хоналаридан бири «Паркхрест» да амалга оширилган
режа кўпчилигини қизиқтириши табиий. Ушбу қамоқ-
хонада қонуний жазосини ўтаётган Эндрю Ролджер,
Кейт Роуз ва Мэтью Уильямснинг қочиб режалари
анчагача шов-шувга айланди. Уларнинг бири нухса
ясовчи, иккинчиси селесар, учинчиси эса самолёт
бошқаришдан хабардор эди. Улар, дастлаб қамоқхо-
нанинг барча асосий эшикларини очиш учун қалит
нуҳсаларини олишга эришдилар. Қалбаки тўппонча
ҳамда темирдан нарвон ясади. Қалит ва тўппонча
чўнтакка солиш мумкин эди бироқ, нарвонни қандай
қилиб яшириш уларни анча ўйлантирди. Шу орада
ташқаридан дўстлар уларга 200 фунт стерлинг юбори-
шди.

Қочиш режасини амалга ошириш кунинда барча
махбуслар қатори учовлон ҳам спорт залда йиғи-
лишди. Уларнинг махбуслар гуруҳидан ажралиб
қоровуллар қирадиган эшик орқасида яширинган-
нини ҳеч ким сезгани йўқ. Бир неча бор қалит
билан қулф буралганидан сўнг эшик очилди. Қўчага
чиқишганидан сўнг шовшозлар ташқаридан ҳеч
ким сезмаслиги учун эшикни қайта қулфлашни
ҳам унутганлари йўқ. Уралган сеткаларни мурват
очғичи билан кесиб, нарвон кўмагида девдордан та-
шқарига чиқишди. Уларни ҳеч ким тўхтатгани йўқ.
Қамоқхона миришбалири «уч қаҳрамон»нинг озод-
ликка чиқишганини икки ярим соат ўтгандан ке-
йин пайқашди.

ТҮЙДА СОХТА ҚАРИНДОШЛАР

Хитойда ўзининг
никоҳ тўйида ота-онаси
ва қариндошлари роли-
ни ўйнаб беришлари
учун сохта бегона
одамларни ёллаган қувё
қўлга олинди. Қувёнинг
фирибгарлиги тўй
пайтида фош бўлди.

Чунки сохта қариндошларнинг кўпчилиги ҳатто
қувёнинг номини ҳам билмас эдилар. Кейинчалик
маълум бўлишича қувё бола ўз «қариндош»ларини
пул тўлаб жалб этган экан. Тўйда ақиллар ролини
бажаришлари учун меҳмонларнинг ҳар бирига 80 юан
пул тўланган. Сохта меҳмонларнинг асосий қисми
тақсичилар, қолганлари эса талабалар эди.

Тўйда сохта қариндошларни тақлиф этиб, ёлғон
ишлатиш кимга керак? Бу ҳақида махмулигича
қолмоқда. Келиннинг тақдирлашича, қувё билан уч
йилдан буён таниш. Шу вақт мобайнида бирор ма-
ротаба унинг гайриоддий, ажабланили томонлари-
ни пайқамганман, дейди у.

Хитой ОАВнинг таҳмин қилишича, қувёнинг бун-
дай қилишига сабаб, келин томонидан унинг оила-
вий ҳаётидан хабардор бўлмастликлари бўлган. У шу
йўл орқали камбағал ота-онаси ва яқинларини уят-
дан асрамоқчи бўлган.

ТОШБАКА ВА ҚУРБАҚА ШҮРВАСИ КАСАЛЛИККА ДАВОМИ?

Индонезиянинг қоқ
марказида судралиб
йорувчилар билан савдо
қилувчи бозор жойлаш-
ган.

Бозор Жакартанинг хи-
тоийликлар даҳасида жой-
лашган. Бу ерда истаган
одам тошбақалар, қурбақалар, шиллиқуртлар ва илон-
ларни харид қилиши мумкин.
Қоидага кўра, бозорда бу жониворларни асосан
хитойликлар харид қилишади, зеро, улар қурбақа-
ла рагулар ва тошбақа шўрваларни севиб истеъ-
мол қилишади. Хитойликлардан ташқари, бундай
таомларни ёқтирувчи индонезияликлар ҳам бозор-
га тез-тез келиб туришади. Менюсида Хитой таом-
лари бўлган ресторан ва қаҳвахоналар ходимлари
ҳам бу бозордан судралиб йорувчиларни харид қили-
шади.

Хитойликлар судралиб йорувчилар гўшти соғлиқ
учун фойдали эканига ишонишади.

Интернет материаллари асосида
Жобир ХУЖАКУЛОВ тайёрлади.

Давлатимиз раҳбари
Шавкат Мирзиёев Хи-
тоий Халқ Республика-
си Раиси Си Цзиньпин-
нинг таклифига бино-
ан 11-13 май кунлари
давлат таширифи билан
ушбу мамлакатда бўлганидан ха-
барингиз бор. Таъкидлаш керак-
ки, икки давлат раҳбарлари ўрта-
сидаги мазкур учрашув нафақат
юртимиз, балки жаҳон оммавий
ахборот воситаларининг ҳам
диққат марказида бўлди. Хусус-
ан, Хитойнинг «Синьхуа» ахбо-
рот агентлиги икки давлат раҳ-
барларининг учрашуви натижа-
лари Ўзбекистон ва Хитой халқ-
лари ўзқ муддатли ҳамкорлик-
ка содиқлигидан далолат экани-
ни таъкидлаган бўлса, CGTN
телеканали эса олий даражадаги
мулоқотлар изчиллиги ўзаро му-
носабатларни янада барқарор
ривожлантириш билан бирга,
икки давлатнинг алоқалари бу-
гунги кунда ҳам ўзаро ишонч ва
дўстлик руҳида давом этаётгани-
ни алоҳида қайд этган.

Зеро, Хитой айни вақтда
Ўзбекистоннинг энг йирик сав-
до-иқтисодий ва сармоявий ҳам-
кори ҳисобланади. 2016 йили
ўзаро товар айирбошлаш миқ-
дори 4,25 миллиард долларни
ташкил этган, шу жумладан,
Ўзбекистон экспорти 2 мил-
лиард долларни, импорт ҳажми 2,25
миллиард доллардан иборат
бўлган. Шунингдек, мамлакатим-
из иқтисодиётига қиритилган
Хитой сармоясининг умумий
ҳажми 8 миллиард долларга ет-
ган. Бу республикага қиритил-
ган хорижий инвестицияларнинг
энг йиригидир. Ўзбекистонда 651
та Хитой корхонаси фаолият
юртитган ҳолда, шуларнинг 90
таси тўлиқ Хитой сармояси асо-
сида ташкил этилган. Айни вақт-

да Хитойнинг 75 та компанияси
ўз ваколатхоналарига эга.

Хитой бизнес субъектлари
Деҳқонобод калийли ўғитлар за-
води ва Қўнғирот сода заводи
қурилишида иштирок этган.
«Huawei» компанияси билан
ҳамкорликда мамлакатимиз теле-
коммуникация тармоқларини
ривожлантириш бўйича 20 та
лоийҳа амалга оширилган. Хи-
тоий Давлат тараққиёт банки ва
Эксимбанки кредитлари эвазига
соғлиқни сақлаш, таълим, энер-
гетика, транспорт ва бошқа со-
ҳаларда 40 дан зиёд лойиҳа ба-
жарилган.

Шу ўринда, жорий йил ян-
варь ойида Ўзбекистон Прези-
денти Шавкат Мирзиёевнинг
Хитой Халқ Республикаси Раи-
си Си Цзиньпинга мамлакатлар
ўртасида дипломатик муноса-
батлар ўрнатилганининг 25
йиллиги муносабати билан
йўлланган мактубини эсга олай-
лик. Ушбу мактубда Президентим-
из Ўзбекистон ва Хитой
алоқалари кўп асрлик тарихга
эга бўлиб, Буюк ипак йўли
даврларига бориб тақалиши,
халқларимиз ўртасида азал-
азалдан барқарор савдо-сотик,
илим-фан ва гуманитар алоқа-
лар йўлга қўйилгани, мадани-
ятларимиз, анъана ва урф-одат-
ларимиз бир-бирини бойитган
ҳақидаги ёрқин мисоллар
тарих саҳифаларига муҳрланга-
нини баён этган эди. Шу бил-
ан бирга, изчил ривожланиб
бораётган, жаҳонда улкан ну-
фуз ва таъсирга эга Хитой Ўзе-
бекистоннинг яқин ва ишончли
ҳамкори эканлиги, мамлакатла-
римиз ўртасидаги алоқалар мус-
таҳкам анъанавий дўстлик, ўзаро
англашув ва ҳурмат руҳида мун-
тазам ривожланиб бораётгани
ҳам алоҳида қайд этилган.

Орадан тўрт ой ўтгач, ушбу
сўзлар яна бир бор амалда ўз
исботини топди. Ўзбекистон ва
Хитой томони стратегик ҳам-
корлик қилиш ўзаро манфаат-
ли эканлигини эътироф этди.
Энг муҳими, давлат раҳбарлари
ўртасидаги учрашув жараёнлари-
ни телевидение ва матбуот ор-
қали қўзатиш асосида «Хитой
билан ўзаро алоқаларни янада
ривожлантириш Ўзбекистонга
нима беради?» деган савол жа-
вобсиз қолмади.

Маълумки, Хитой сўнгги йил-
ларда қатор соҳаларда янада юк-
салиб, кўплаб давлатларнинг
эътибори ва қизиқишини уйғот-
моқда. Ҳозирда бу мамлакат би-
си Си Цзиньпинга мамлакатлар
ўртасида дипломатик муноса-
батлар ўрнатилганининг 25
йиллиги муносабати билан
йўлланган мактубини эсга олай-
лик. Ушбу мактубда Президентим-
из Ўзбекистон ва Хитой
алоқалари кўп асрлик тарихга
эга бўлиб, Буюк ипак йўли
даврларига бориб тақалиши,
халқларимиз ўртасида азал-
азалдан барқарор савдо-сотик,
илим-фан ва гуманитар алоқа-
лар йўлга қўйилгани, мадани-
ятларимиз, анъана ва урф-одат-
ларимиз бир-бирини бойитган
ҳақидаги ёрқин мисоллар
тарих саҳифаларига муҳрланга-
нини баён этган эди. Шу бил-
ан бирга, изчил ривожланиб
бораётган, жаҳонда улкан ну-
фуз ва таъсирга эга Хитой Ўзе-
бекистоннинг яқин ва ишончли
ҳамкори эканлиги, мамлакатла-
римиз ўртасидаги алоқалар мус-
таҳкам анъанавий дўстлик, ўзаро
англашув ва ҳурмат руҳида мун-
тазам ривожланиб бораётгани
ҳам алоҳида қайд этилган.

Маълумотларга кўра, 2014
йилнинг декабрь ойидан бош-
лаб, Хитой ялпи ички маҳсулот
бўйича (16,48 фоиз, яъни 17,632
триллион долларни ташкил эт-
ган) АҚШ (16,28 фоиз, яъни
17,416 триллион доллар)нинг ор-
тида қолдириб, дунёда биринчи
ўринга кўтарилди. Ҳозирда ма-
млакат кўплаб турдаги саноат
маҳсулотлари, автомобиль иш-
лаб чиқариш ҳамда унга бўлган
талаб ва эҳтиёжнинг юқорилиги
бўйича етакчилик қилиб, жаҳон-
нинг йирик экспортчи давлати
сифатида эътироф этилмоқда.
Шунингдек, Хитойнинг энг кат-
та олтин валютаси захираларига

эга эканлиги ҳам сир эмас. «Хи-
тойда ишлаб чиқарилган» там-
ғаси остидаги маҳсулотларни бу-
гун дунёнинг деярли барча дав-
латларида учратиш мумкин. Би-
нобарин, мамлакат 100 дан
ортиқ турдаги маҳсулотни чет
элга экспорт қилиш бўйича
етақчилик қилади. Жумладан,
жаҳонда ишлаб чиқарилаётган
фотоаппаратларнинг 50 фоизи,
совутиқларнинг 30 фоизи, кир
ювиш машиналарининг 25 фои-
зи, музлаткичларнинг 20 фоизи
айнан Хитойга тўғри келади.

Алоҳида таъкидлаш лозимки,
бу мамлакат бир неча йиллар-
дан буён енгил-саноат маҳсулот-
лари, кийим-кечак, пойабзал,
соат, велосипед, тикув машина-
лари ва бошқа рўзгор буюмла-
рини чет элга экспорт қилишда
ҳам етакчилиكنи қўлдан бермай
келмоқда. Шу маънода Европа
Иттифоқи ва АҚШ салкам уч
йилдирки, Хитойнинг энг асосий
ҳамкорларидан ҳисобланади.
Яъни бу борада ЕИГА товар ай-
рибюшлаш ҳажми 600 миллиард
долларни ташкил этган бўлса,
АҚШ га 521 миллиард доллар-
дан иборат бўлган. Бу мамлакат
айни вақтда экспорт борасида Ев-
ропа ва Россия бозорларидан ҳал
қилувчи ролни ўйнамоқда.

Хўш, Президентимизнинг Хи-
тойга таширифи Ўзбекистон учун
қандай натижа беради?

Ҳабарингиз бор, ташириф да-
вомида давлатлараро, ҳукумат-
лараро ва идоралараро даража-
даги 100 дан зиёд ҳужжат имзо-
ланди. Эришилган келишувлар
доирасида кўплаб салмоқли сар-
моявий лойиҳаларни амалга
ошириш кўзда тутилмоқда.
Уларнинг жами қиймати 23 мил-
лиард АҚШ долларларини ошади.

Тоҳир ШОМУРОВО

ЖУГРОФИЙ САЁХАТ

Биласизми, Марс гравитацияси Ер
гравитациясининг 37,5 фоизига тенг.
Яъни Ердаги 45 килограмм вазндаги
одам, қизил сайёрада 17 килограммни
ташкил қилади ва у Марсда она сайё-
рамизга нисбатан уч карра баландроқ
сакрай олиши мумкин. Марс сайёраси
билан боғлиқ шу каби маълумотлар
космос ишқибозлари учун қизиқарли
мавзулардан бирига айланди.

Ҳозир Қизил сайёрада ишлаётган
Curiosity аппарати Ерга мунтазам ра-
вишда ушбу сайёранинг эволюциясига
доир янгидан-янги материалларни
жўнатапти. Олимлар эса тадқиқотларни
ўрганиш, якуний хулосаларни бериш,
бир сўз билан айтганда, ўзга сайёрани
забт этишга қаттиқ бел боғлашган.
Бугун саёҳатимизни биздан анча масо-
фа олисдаги гаройиботларга бой сирли
сайёра — Марс сарҳадларида давом
этирамыз.

ЎЗГА САЁРАДА ҲАМ ҚАРОҚЧИЛАР БЎЛГАНМИ?

Уфолоғлар Марсдан
қароқчилар ёрлигини то-
пишди. Унда бошсуяк ва
суяклар излари акс этган.
Ушбу тасвирни олимлар-
га одатдагидек Curiosity
марсаходи етказиб берди.
Ёрлиқ кратерлар ораси-
даги тошларда акс этган
излар орқали аниқлан-
ган. Уфолоғларнинг
ишонч билан таъкидла-
шича, Марс юзасидаги
ушбу белги қачонларидир
Ердан келиб қолган қан-
дайлир жонзотга тегиш-
ли бўлиши мумкин.
Ҳозир олимлар тошдаги
бош суяк ва суяк изла-
рининг ёшини аниқлаш
устида бош қотиришмоқ-
да.

ҒОЙИБДАН ПАЙДО БЎЛГАН НУР

Curiosity марсаходи ўз
камерасига Марс соҳаси-
да йўналган лазер тасви-
рини муҳрлади. Тунги
02:51 да оддий тасвирни
кўрсатиб турган камерага
орадан атиги 27 секунд
ўтгач, гайритабиий нур
тасвирлари тушиб қолган.
Катта тезликда ҳаракат-
ланган ушбу нурнинг
қаердан келгани номаъ-
лумлигича қолмоқда.

МАРСГА ЖЎНАТУЛВУЧИ ЖАМОА АЪЗОЛАРИ МУТАНТГА АЙЛАНИШАДИМИ?

АҚШлик мутахассислар
Марсга жўнаб кетувчи ер-
ликларда янги ҳудудда қан-
дай ўзгаришлар юз бери-

СИРЛИ САЙЁРА АЖОЙИБОТЛАРИ

ши мумкинлиги ҳусусида
излишни олиб боришмоқ-
да. Райс университети тад-
қиқотчиларининг фикри-
ча, Марс сайёрасидаги бе-
такорлик инсон организ-
мида мутацияга мойиллик
яратиб, бутунлай янгича
қўринишни талаб этиши
ҳам мумкин.

Албатта, жамоадагилар
тезда мутантга айланиб
қолишмайди. Мутахассис-
ларнинг сўзларига кўра,
ўзгариш жараёни инсония-
т қизил сайёрага илк
қадам босгандан бошлаб
6 минг йилдан кам бўлма-
ган муддатгача давом эта-
ди. Марсдаги радиация
Ердагига нисбатан бир
неча марта юқорилиги са-
баб ўзга сайёрада истиқо-
мат қилишни истаган ин-
сонлар танасида радикал
ўзгаришлар бўлиши ай-
тилмоқда. Марсда яшов-
чилардан кўпроқ каро-
тиноидлар истеъмол
қилишлари талаб этила-

МАРС ОРБИТАСИДА НОМАЪЛУМ САЙЁРА ҚОЛДИҚЛАРИ АНИҚЛАНДИ

Қуёш тизими ерлик-
ларни ҳайратга солишда
давом этмоқда. Болтари-
ялик астрономлар Апо-
столос Христо и Галин
Борисовлар Марсдан узоқ
бўлмаган ҳудудда сайёра
қолдиқларини аниқлаш-
ди. Спектрал таҳлил ме-
тоди ёрдамида ўтказилган
тадқиқотлар давомида

минглаб бошқаларидан
фарқ қилувчи 5261 Эври-
ка астероиди олимлар
диққатини тортиди. Ўра-
нувчилар дастлаб уни но-
дир синф астероиди, де-
ган ўйга боришди. Сўнгги
ўрганишларда эса 5261
Эврика қандалдир сайёра-
нинг ядро қисми эканли-
ги аниқланди.

Уларнинг хулосасига
кўра, 5261 Эврика қачон-
лардир Қуёш тизимида
шаклланган бир сайёра-
нинг ташкилий қисми
бўлган.

ҚАДИМДА МАРСДА ШАҲАР БЎЛГАНМИ?

Ҳайрон бўлишга шо-
шилманг. Олимлар қизил

шаҳар борлиги маълум
бўлган. Ҳозирда НАСА
олимлари мазкур тасви-
рларни диққат билан ўра-
ганишмоқда. Албатта,
шаҳар тўлиқ қўринишда
сақланмаган, лекин
унинг қолдиқлари ва тош-
да акс этган изларга
қараб шуни айтиш мум-
кинки, қачонларидир ушбу
шаҳар инсон қўли орқа-
ли бунёд этилган.

Тадқиқотчилар фикрига
кўра, Марсдан топилган
мазкур шаҳар майдони
катта бўлган, лекин ҳозир
у тупроқ остида қолиб ке-
тган бўлиши мумкин. Бал-
ки бу шаҳар атом қурол-
лари ва ҳарбий ҳужумлар
сабаб йўқ бўлгандир, де-

сайёрада чиндан қадимий
шаҳар изларини аниқ-
лашди. telegram.com сайти-
нинг хабар беришича,
Paranormal crucible каме-
раси олган тасвирларда
Марсда ҳақиқатдан сирли

Гўзал МАЛИКОВА
тайёрлади.

» КОМУС

Унутилмас
номлар

Отажон ҲОШИМ (1905 – 1938) адабиётшунос олим ва жамоат арбоби. Тошкент шаҳрида дунёга келган. Дастлаб рус-тузем мактабида, ўқитувчилар тайёрлаш курсида ўқиган (1919 – 1921). Москвадаги Н.Бухарин номидаги ишчилар факультетида (1922), Қизил профессура институтининг (1923 – 1927), Петербургдаги шарқшунослик институтининг аспиранти ва котиб (1934 – 1937), Ўзбекистон Фанлар қўмитаси раис ўринбосари лавозимларида ишлаган. 1926 – 1929 йилларда илк ўзбек ёзувчилар уюшмаси “Қизил қалам” адабий уюшмасининг раиси бўлган. 1937 йил 2 августда Ўзбекистон Тил ва адабиёт институтининг директори лавозимида ишлаётган даврда қамоққа олинган. 1938 йил 5 октябрда олий жазога ҳукм қилинган.

Ғози ОЛИМ (Ғози Олим Юнусов, 1893 – 1938) фольклоршунос, адабиётшунос ва тилшунос олим. Тошкент шаҳрида фахрий фуқаро Ҳожи Олим Юнусов оиласида дунёга келган. 1912 – 1914 йилларда Туркияда таҳсил олган. 1920 – 1922 йилларда Туркистон маориф халқ комиссарлиги “Тил ва терминология қўмитаси”да илмий котиб, Самарқанд педагогикада ўзбек тили кафедраси мудири (1925 – 1930), Тошкентда Тил ва адабиёт институтининг илмий ходими вазифасида ишлаб турган пайтда, 1937 йил 3 июнда қамоққа олинган. 1938 йил 5 октябрда отувга ҳукм қилинган.

Ғози Олим фольклоршунос олим сифатида кўпал ўзбек халқ қўшиқлари, эртақ ва “Алпомиш” туркумидаги достонларни тўплаган.

Қаюм РАМАЗОН (1900 – 1938) ўзбек тилшунос олим ва театр танқидчиси. Тошкент шаҳрида туғилган. 1909 – 1915 йилларда Эшонхўжа Хоний ва Мунаввар қори Абдурашидхонлар мактабларида таҳсил олган. 1917 – 1918 йилларда Боқуда педагогика институтининг ўқиган. 1918 – 1921 йилларда ўрта мактабларида ўқитувчи ва “Қизил байроқ”, “Туркистон” газеталарида адабий ходим, театр шарҳловчиси. 1919 йилда расмий ташкил этилган “Ғафотий гурунги” адабий уюшмасида котиб. 1929 – 1930 йилларда “Янги алифбо Марказий қўмитаси” аъзоси. 1934 – 1937 йилларда Ўзбекистон Фан қўмитаси қўшидаги “Тил ва адабиёт” институтининг доцент бўлиб ишлаган.

Қаюм Рамазон асарлари: “Она тили” (Фитрат, Ш.Раҳимий билан ҳамкорликда), “Билим йўллари”, “Ёзув йўллари” ва тўрт китобдан иборат “Ўзбекча тил сабоқлиги (Мунаввар қори ва Ш.Зунун билан ҳамкорликда, 1924 – 1926), “Ер юзидаги тиллар орасида ўзбек тили” (1930), “Ўзбек тилининг имло қоидалари” (1931), “Ўзбек тилининг бирлашган имло қоидалари” (1934), “Ўзбек тили иш китоби” (П.Шамсиев билан ҳамкорликда, 1934) асарлари муаллифидир. Қаюм Рамазон 1938 йил 5 октябрда Олий суд ҳарбий коллегиясининг сайёр сессияси ҳукми билан олий жазога ҳукм этилган.

Лутфулла ОЛИМИЙ (1893 – 1969). Таниқли ўзбек журналисти. Ибтидоий мактабни битиргач, Намангандаги машҳур немис тадбиркори Крафт корхонасида иш бошлаган. 1916 – 1917 йилларда Уфадаги тараққийпарвар зиёли Зиёиддин Камоллий томонидан очилган янги усулдаги, яъни аниқ фанлар ўқитиладиган “Олия” мадрасасида таҳсил олган. 1918 – 1921 йилларда Намангандаги “Намуна” мактабида ўқитувчилик қилган. 1922 – 1923 йилларда халқ маориф ва сиёсий оқартув бўлимида мудири вазифасини бажарган. 1918 йилдан журналист ва муҳаррирлик фаолиятини бошлаб, “Ишчилар қалқони” газетасига котиблик қилган. 1924 – 1927 йилларда Қўқон шаҳрида нашр этилган “Фаргона”, “Янги Фаргона” газетасида масъул муҳаррир ўринбосари, 1927 – 1930 йилларда масъул муҳаррир лавозимида фаолият олиб борган. 1930 йилда миллатчиликда айбланиб, 10 йил қамоқ жазосига ҳукм этилган. У жазони Москва–Волга канали қурилишида ўтаган. Қамоқдан қутулиб келиб, Шохмардонда давола-наётган даврда, 1937 йилда иккинчи марта қамоққа олинган, у қилмаган айби учун 1947 ва 1949 йилларда жами уч марта қамалган.

Лутфулла Олими “халқлар дохйиси”нинг ўли-мидан кейин озодликка чиқди. Лутфулла Олими тайгага ҳажвий шегрлар ва қиқоялар муаллифи-дир. Унинг “Нодира”, “Қизил адабиётнинг ҳозирги аҳволи”, “Унутилмас шоир” мақолалари адабиёт-шунослик учун қимматга эга.

Нашрга тайёрловчи:
Сирожиiddин АХМАД

ЭЪЛОНЛАР

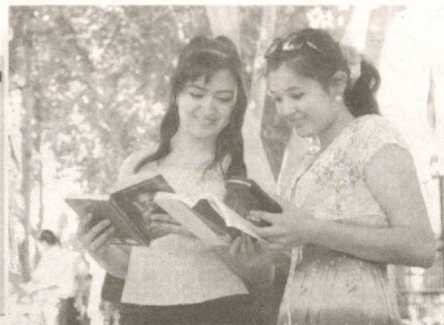
И.Каримов номидаги Тошкент давлат техника университети талабаси Абсаторов Шерзодга тегишли 63-рақамли рейтинг дафтарчаси йўқол-ганлиги муносабати билан

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Ўзбекистон Республикасидаги қонунчилик до-ирасида «GAVHAR DONO BARAKA» МЧЖ ихтиё-рий тугатилишини маълум қиламиз.

» МЕНДА ТАКЛИФ БОР

Яқинда тиббий текширувдан ўтиш учун Тошкент тиббиёт академиясига бордим. Тушгача текширувдан ўтиб олиб, ишга ҳам вақтида улгурман, деб ўйлаган-дим. Аммо ҳаёлим пучга чиқди. Шифо-хона тўла одам — навбатнинг кети кўринмайди. Бунинг устига бундай та-латўпда навбат талашиб безор қилган беморларнинг шовқинидан соғ одам ҳам касал ортириши ҳеч гап эмас.

Юрган йўлларингда
китоблар бўлса...

Б уёғини сўрасан-гиз, касалхонада эшикма-эшик юриб навбат кути-ти билан ку-ним кеч бўлди. Лекин афсуслан-масам ҳам бўлар: кун да-вомида бу ерга нажот из-лаб келган беморларнинг олтинга тенг вақтлари ни-маларга сарф бўлаётгани-ни англадим. Ана шунда миямга бир фикр келди. Биринчи фикр шу бўлди-ки, агарда шифохоналари-мизнинг одамлар билан тўла залларида газета, жур-нал ва китоблар териб қў-йилган жавонлар бўлса, навбат кутиш ёки жанжал кўтаришдан минг бор фой-далироқ бўлар экан. Қола-верса, асаблар дам олар-ди. Энг асосийси, юқори-да таъкидлаганимиз вақт ва моддий муаммоси ҳам-нақалар ечимини топарди.

Бунда беморларга тур-лича адабиётларни тавсия этиш мумкин. Масалан, тушқунликка тушиб қол-ган беморлар учун машҳ-ур адиб О.Геннинг “Сўнгги япроқ” номи-ли ҳикоясига ўхшаш асарлар умид ва ишонч бағишлай-ди, унинг соғайишига ру-ҳан ёрдам беради. Аслида-ку, бу амаллар катта маб-

лағ ёки куч талаб қилмай-ди. Аммо бу тadbир бемор учун энг фойдали дармон бўлиши мумкин.

Шунингдек, вокзалла-римизни олайлик. У ерда йўловчилар соатлаб поезд кутишади. Табиийки, бун-дай ноқулайликлар улар-нинг вақтларини ўғирлай-ди. У ерда ҳам китобхон-лик ва газетхонлик бора-сида беминнат хизмат кўрсатилса, албатта мақ-садга мувофиқ бўлур эди.

Метрода, ҳатто автобе-катларда ҳам мўъжазгина газета, китоблар терилган жавонлар ўрнатса бўлади. Йўловчилар бир бекатдан олган нақдларини кейин-гисидо қолдиришади. Нати-жада биргина ижод маҳсу-лидан юзлаб киши баҳра олиши мумкин. Қузатган бўлсангиз, пойтахтимиз-нинг кўрки бўлиб турган Ўзбекистон Анжуманлар саройи ёнида “Book safe” жойлашган. Бу ерда таом тановул қилиш билан бирга, китоб ва газеталар ўқишингиз, бепул интернет тармоғидан фойдалани-шингиз мумкин. Алоҳида эътиборга эга бундай ман-зилларнинг шаҳарларимиз-да қўлайиш барчани бир-дек қувонтиради, албатта. Бинобарин, бундай янгича

тадбирлардан сўнг халқи-мизнинг китобга меҳри ва муҳаббати янада ортиши табиий.

Бир сўз билан айтган-да, китобхонлик малания-тини ошириш бутун дунё халқларининг эътибор марказида турган энг му-ҳим масалалардан бири. Шу сабабли, ривожланган мамлакатлар ҳозирги кун-да бу борада янги иннов-ацион ғояларни амалга оширомоқда. Биргина ми-сол. Германияда шаҳар кўчаларининг четларида қизил телефон буткалари бор. Бироқ мобил алоқа-ларининг ривожини туфайли ҳозир улардан фойдалани-майди. Лекин узоқни кўзловчи немислар улар-ни китоб жавонларига ай-ланттиришди. Эндиликда йўловчилар телефон бут-каларидан китобларни

Бир сўз билан айтганда, аҳолини китоб му-толаасига даъват этишда бундай ўзига хос усуллар самарали натижа беради. Шу боис биз ҳам халқимизнинг маънавиятини ошириш йўлида янги инновацион ғоялардан PR (жамоатчилик билан алоқалар) усулларида унумли фойдалани-шимиз керак. Бу борада аҳоли гавжум маскан-ларда турли PR акциялари, интеллектуал ўйинлар ташкил қилиш жоиз. Зеро, маънавий онгимиз юксалсагина моддий жиҳатдан барқарор жамият-ни қура оламиз.

Санжар ЭШМУРДОВ

» БИЛМАГАННИ БИЛГАН ЯХШИ

— **Фуқаронинг ва воёга етмаган шахснинг тирик эканлигини тасдиқлаш қандай тартибда амалга оширилади?**

Қирбай туманидан
О.Бекенов

— Нотариус фуқаронинг тирик эканлиги фактини унинг шахсий илтимосига кўра ва унинг иштирокида тасдиқлайди. Бундай нотариал ҳаракатни амалга ошириш учун фуқаронинг ёзма аризаси олинади.

Воёга етмаган шахснинг тирик эканлиги фактини тасдиқлаш унинг қонуний вакил-лари (ота-онаси, фарзандликка олганлар, васийлар, ҳомийлар), шунингдек, уни ўз ҳомийлигига олган ташкилотнинг ёзма илтимосига кўра амалга оширилади. Нотариус мурожаат қилган шахсга фуқаро-нинг тирик эканлиги ҳолатини тасдиқловчи гувоҳнома беради.

— **Фуқаронинг муайян жойда эканлиги-ни тасдиқлаш учун қандай ҳужжатлар талаб қилинади?**

Зангиота туманидан
К.Мнажимов

— Нотариус фуқаронинг илтимосига кўра унинг муайян жойда эканлиги фактини тасдиқлайди. Бун-дай нотариал ҳаракатни амалга ошириш учун фуқаро-нинг ёзма аризаси ва шахсини тасдиқловчи ҳужжат фуқаролик паспорти талаб қилинади. Воёга етмаган шахснинг муайян жойда эканлиги фактини тасдиқлаш унинг қонуний вакиллари (ота-онаси, фарзандликка олганлар, васийлар, ҳомийлар), шунингдек, васийлик ва ҳомийлик органларининг илтимосига кўра амалга оширилади. Нотариус мурожаат қилган шахсларга фуқаронинг муайян жойда эканлиги ҳолатини тасдиқ-ловчи гувоҳнома беради.

Саволларга Зангиота тумани ДНИ
нотариуси Гузэл ХОДЖАЕВА жавоб берди.

» МИНГ БИР НАСИХАТ

БОБОМНИНГ
ХАТИ

Суюкли набирим, саломатмисан?!

Мана ёшинг улғайди. Болалик давринг ўтди. Уйланадиган вақтинг ҳам келди. Шунинг учун ушбу номани ёзаямман. Зеро, ёши улғуларнинг дуолари, насиҳатлари, сен каби ёшлар учун ибрат мактабидир.

Ўғлим! Жаноби Ҳақ Ерни яратди, кейин уни инсон билан беади. Бошқа мавжудларни инсонга хизмат қилишга буюрди. Илк инсоният бир эркак ва аёлдан иборат эди. Улар фаришта-лар гувоҳлигида никоҳ қилинди. Илк эркак Одам (а.с.), аёл эса Ҳавво эди.

Азиз набирим! Эркак ва аёл дунёда энг шараф-ли ва ақли икки вужуддир. Бу икки вужуд доимо бир-бирларига муҳтождирлар. Улар айро ҳолда яшаш учун эмас, бирга ҳаёт кечириш учун яратилгандир.

Сен қузаётган дунёдан менинг ҳам хабарим бор. Бир жинсли никоҳлар-у, якка яшаш тараф-дорлари ердан уруғ урчиб чиққандай кўпайиб бормоқда.

Уларга аҳамият берма! Ҳозирги ёшлар ўз жуфтини танлашда кўпроқ бўлажак келиннинг бўй-бастига, қош-кўзига, қилиқ-қиефасига, боқишига, латиф табассумига, солланиб юришига, қўшиқ айтишига, рақсга тушишига, таҳсилга, дипломига мафрун бўлмоқ-да. Отасининг бойлиги ва молига кўз тикиб уйланишга ҳаракат қилаётганлар ҳам кўп. Лекин бадавлат аёлга уйланиб, бахтли бўлганлар оз. Аксинча, фақиргина бир қизни олиб, бахтиёр ҳаёт кечириётганлар кўпдир.

Мен бой бир аёлга уйланиб аксарият ҳолда унга хизматкор бўлиб қолган йигитларни кўп кўрганман. Йигит кишининг гурури баланд бўлади. Бундай ҳолатларда ақл билан иш тутган афзалдир. Агар бой оилага куёв бўлган тақдирда ҳам йигитни ўша гурур ва ақл ҳимоя қилади. Шу боис, тақдир тақозоси ила бой, аммо камтар бир қизга уйланишга тўғри келса, уни рад этмасли-гинг керак.

Мендан оилаларда илм ўрганаётган, касбингни ҳурмат қиладиган, ўғлим! Дуч келган қизга кўнгил бериб, уйланишга ҳаракат қилиш янглиш йўлдир. Ҳар икки томон тўйдан олдин бир-бирини ўрганиши лозим. Биздан узоқда юрганинг учун хато қилиб қўймагин, деб қўрқаман. Ўйла-манки, менинг бу насиҳатларим кечикмаган.

Бўлажак келиннинг қайси жиҳатларига эъти-бор бериш керак дейсанми? Бунда сенга Пайғам-баримиз ҳадисларидан мисол келтириш билан кифояланаман.

“Никоҳда аёлнинг тўрт жиҳати эътиборга олинади: моли, насаби, гузаллиги, иймонлилиги. Сен иймонлилигини танла, эй барака топуғур”.

Уйланиш на қўшни танлашга, на ҳамкор танлашга ўхшайди. Киши уйланаётганда, етти ўлчаб бир кесса, ҳаққи бор.

Сўзим сўнгиде яна шуларни баён қиламанки, ўз жуфтнинг танлашда ушбу сўзларим ёдингда турсин:

- Оҳ-воҳ қилиб, ҳар нарсадан нолийверадиган;
- Қилган хизматини миннат қиладиган;
- Беғона эркакларга кўз учиде бўлса ҳам, суқланиб қарайдиган;
- Ташқарида безаниб-тараниб, ичкарида (уйида) бетартиб қийнайдиган;
- Сенга итоат қилмайдиган кириб, қўпол қизларни жуфтликка таллама.

Суюклигим, сенинг оз бўлса-да, вақтинги олган бўлсам, насиҳатларимни илроқ этганинга ишончим комил. Сени дуо қилувчи бобонг...

Муҳаммадали МАМАДАЛИЕВ

» ИНСОН МАНЗАРАЛАРИ

Ташқарида ёмғир ёғарди. Турли-туман машиналар, автобусларнинг кети узилмайди. Кўча тўла соябон-лар худди ранг-баранг кўзқорин-ларга ўхшайди. Автобуслар бекат-да тўхтаб ўтади. Ана, яна битта автобус келиб, тўхтади. Эшик очи-либ, йўловчилар туша бошлади. Ҳамма бир зумда атрофга тарқалиб кетди. Фақат бир шяпапи киши шовилмасдан кўп қаватли уй томон юрди. Тезроқ юрса бўлмасмикин? Ивиб кетади-ку!

У тўхтаб сигарета ёндирди. Ёмғир тутунга қоришиб кетди. Сумкаси худди сизни-кига ўхшаган сариқ экан, даладон. Шяпа-сининг рангини яхши ажрата олмадим. Аммо кўриниши сизни-кига ўхшар экан. Ойнага пешонамини тираб, кўчага ти-килиб ўтиравериб, пешонам музлаб қолди. Ана, Ақиданинг даласи таксидан тушиб, чо-пиб йўлакка кириб кетди. Алҳамнинг даласи катта халта кўтариб келди. Чунки бугун Алҳамнинг ту-ғилган кун. Бугун мен ҳам... етига тўламан. Ой-имлар айтганлар, иккалаимиз бир кунда туғилган эканмиз. Сиз мени кўпроқ яхши кўрасиз, тўғримиз? Ҳеч ким айтмасам ҳам бунга ўзим биланам.

Кеча ҳам мактабдан келиб, деразага бошимни қўйганча сизни кутиб ўтирдим. Келмадингиз. Ле-кин шяпапингизни кўриб қолдим. Автобусдан ҳам-мадан кейин тушиб, атрофга қарадингиз. Сигарета чекдингиз. Уйимизга яқинроқ келиб, мен ўтирган деразага қарадингиз. Лекин мени кўрмадингиз. Уй-мизнинг чироғи ўчиқ бўлгани учун кўрмаган бўлсангиз керак. Деразани очиб, “Дада!” деб ча-қиргим келди-ю, эшикдан ўзингиз кириб келасиз

Сизни соғиндим,

деб ўйладим. Кира солиб уст-бошингизни ечмаёк, мени бағрингизга босиб, “Она қизим” дея юз-кўзла-римдан ўпиб, сочларимни силлашингизни кутдим, да-дажон. Аввалига чироқни ёқмай жим ўтиравераман, ўзингиз мени топиб olasиз деб ўйладим. Аммо бир-дан сизни кўрқитмоқчи бўлиб эшикнинг орқасига яшириниб олдим. Нафас олмай турдим. Эшикни очиб ичкарига киришингиз билан тўсатдан бўйни-гизга осилиб олмоқчи бўлдим. Бўйингиздан маҳ-кам қучоқлаб оламан-да, сира қўйиб юбормайман, деб ўйладим.

Ана, оёқ товушлари эшитилипти... Сиз келяпсиз... Эшик очилди... Қўлларимни елкангизга қўйиб, кўта-риб олдингиз... Сочларимни силаб, ўрнимга ёт-қиздингиз... Қўлларимни ушлаб ўтирибсиз... Эртақ айтаяпсиз... Мен учиб юрибман... Булутлардан ҳам баландроқ учаямман...

Дадажон, кеча рўмолчангизни топиб олдим. Ҳил-ласам, сизнинг ҳидингиз келиб турипти. Олдинига ювиб-дазмоллаб қўймоқчи бўлдим. Аммо ювмадим. Ювсам, ҳидингиз кетиб қолади-да. Келганингизда ювиб, дазмоллаб бераман.

...Дадажон, бугун ҳам келмадингиз-ку... Мен яна дераза олдида ўтирибман. Айтмоқчи, кеча бизни-кига битта амаки келди. Ойимнинг ўртоғи экан. Менга қўғирчоқ олиб келипти. Жуда ҳам чиройли, кўзла-рини пирпиратади. Ётқизиб турғазсангиз “инга-инга” деб росткамитга йилеяди. Унинг ҳам адаси кетиб қолган бўлса керак...

Уша амаки ширинлик ҳам олиб келди. Аммо бир тишламгина едим. Ишонмасангиз ойимдан сўранг. Сиз олиб келганингизда мазада қилиб кўп еб ола-ман. Уша амаки ҳозир ҳам бизникида телевизор кўриб ўтирипти. Нега энди сиз олиб келган телеви-зорни кўради? Нима ҳаққи бор?

Кеча расм дарсидан беш баҳо олдим. Она тили-дан эса энди “тўрт” оляпман. Ўқитувчимиз ҳам сизга ўхшаб, ҳар бир киши ўз она тилини билиши керак, дейдилар. Ўқишдан ҳам баҳоларим “4”. Сизга сўз бераман, йил охирига қадар ҳаммаси аъло бўлади. Чунки сиз мен билан дарс қиласиз. Дадажон, бўёқ қаламимни йўқотиб қўйдим. Ойимларга шунча айт-сам ҳам янгисини олиб бермаптилар. Илтимос ке-лаётганингизда бўёқ қалам олиб келинг.

Кеча-чи, дада, Ақром Сураёнинг дафтарига қизил қалам билан чизиб ташлади. Сураёй амама айтиб бераман деб роса йилеяди. Унинг даласи милицияда

"Бизнинг уйга кўниб ўтинга, дўстларим"

ТАДҚИКОТ

Она Ватан саждагоҳ каби муқаддас-дир! Ўзбек халқи бутун борлиги билан ўз диёри – Ўзбекистонни ҳимоя қилди. Иккинчи жаҳон уруши йилларида Республикадан совға-саломлар топшириқ делегациясида иштирок этган академик шоир Фафур Фулом фронт жабҳаларида аскарларимиз олдида чиқишлар қилгани, оташин шеърлар ўқиб, концерт дастурлари билан уларни Ватан ҳимояси учун руҳлантиргани маълум.

Фафур Фулом бутун умри давомида ўзбек номини қуйлашга, улғулашга ўзини сарфар қилди. У ҳар қандай мавзудаги шеърининг, лоқал бир мисрасида бўлса-да, юрт тинчлиги ва оқсоқиллиги учун халқимизнинг сарбаланд фикрини билдириб ўтди. Тарих шунини исботлаб турибдики, ҳақиқий ижодкорнинг асл қадр-қиммати унинг ўз халқига бўлган муносабати ва муҳаббати билан белгиланади. Шу маънода академик шоиримиз маҳоратининг олмос қирраси халқчиллиги, чинакам ўзбеконалигидир. Унинг: "Бизнинг уйга кўниб ўтинга, дўстларим", деган сатри халқимизга хос бўлган ўқтамлик, баргикенглик каби фазилатларни ифода этиш билан бирга қувноқ қулги, ажойиб мутобиқаларни ҳам тараннум этган эди.

Адабиётимиз тарихида катта мактаб яратган Фафур Фуломнинг ижод санъати биз учун ҳақиқат ибратидир. Мамлакатимизда шоир номи билан аталган даргоҳлар: мактаблар, кўчалар, боғлар, коллежлар, олий ўқув юртилари бор. Қўқон атрофидаги шоир номи билан аталувчи фермерлик ҳўжалигида адиб боғи ўрнатилди. Пойтахтимизда Фафур Фулом уй-музейи қайта қурилиб, янада бойитилиб, қўлғи зияратгоҳга айлантирилди, улкан маданият ва истироҳат боғи, нарийсиз-матбаа ижодий уйи ишлаб турибди. Метро бекатларидан бири шоиримиз номида.

Бағри кен халқимиз ўзининг атоқли фарзандини ҳақиқат шарафлайди. Модомики,

Мен ўзбек шоириман,
ўз халқимнинг тилиман —
дея ҳайқирган аллома ижодкорни миллати Ватани улғулаб турган экан, бу олий бахтир!

Фафур Фулом 1964 йил ноябрь ойида Афғонистоннинг Хирот шаҳрида бўлганида ҳазрат Алишер Навоий хоки-пойларини кўриб қанчалик изти-

роб чекканларини яхши билармиз. Фақат Мустақиллик йиллари вазият бутунлай ўзгарди. Биринчи Президент Ислам Каримов сазй-ҳаракатлари билан Алишер Навоий турбати обод қилинди. Бутун ҳаёти давомида Навоий деб ўтган Фафур Фуломдек аллома бу эзуликдан нечоғлиқ қайтган бўлур эди ҳозирги пайтда?

Академик шоир маҳорат билан қалам тебратди. Шеър, наср, пьеса, таржима, адабиёт масалаларининг муҳим муаммолари ҳақида пухта мақолалар ёзди. Оташын шоиримиз Шарқ алломалари анъаналарини чуқур ҳурмат қилган. "Ибн Сино фақат табиб эмас, тарихчи, табиишунос, шоир, ҳатто жаҳонда биринчи бўлиб нотани ижод қилган зўр бастакор, Беруний буюк олимгина эмас, у катта шоир, тарихчи..." дея ўз гурурини баралла ифода этганди. Уша буюк устозлар изидан боришга интиди. Шунинг учун ҳам у тарихимизни мукамал билар, расмлар чизар эди. У рақс тушганда даврдан зўр раққослар ҳам чиқиб томоша қиларди. Қўлға тақсимча олиб, халқ термаларини айтганда, ҳамма жим бўлиб қоларди. Дутор чертганда, тингловчилар бош эгиб тебранишарди. У Юсуф-жон қизик билан тенг келиб, аския айтишарди. Латифа айтишда унга ҳеч ким тенг келмасди. Халқ дostonларини бахшидек оҳанги билан, ифодаси билан бошдан-оёқ айта олган ҳам буюк шоиримиз бўлган.

Фафур Фулом Москва ва қардош республикаларда чиқадиган журналларнинг деярли ҳаммасини оларди. "Вокруг света" журналининг бирон сонини қолдирмай ўқирди. "Техника молодежи" журналининг олиб турарди. "Муштум" таҳририятга келиб қардош республикада сатирик журналларини ўқиб чиқарди. Улардаги карикатураларни завқ билан томоша қилган эди... Севибли адабимиз Фафур Фулом ўзи-

нинг ноёб қаҳрамони Шум болани сеҳрли диёр — Ҳиндистонга сафар қилишини режалаштирган эди. Аммо, кейинчалик баъзи сабабларга кўра, бу фикрдан қайтди. Бироқ, шоирнинг "афсонавий мамлакат", "эртақлар юрти" дея ном олган Ҳиндлар диёрига қизиқиши тобора ортиб борган. Бунга сабаб, яъни Ҳинд адабиёти, санъати ва урф-одатларининг ўзбекларга ақин бўлганидир!

Ҳиндистон Англия мустамлакасида қутулиб, мамлакат маданий ҳаётида туб бурилишлар, ривожланишлар рўй берётган даврда Фафур Фуломнинг у ердаги шоир ва ёзувчилар билан адабий алоқалари, дўстлик ришталарини боғлагани алоҳида эътиборга моликдир.

Академик шоирнинг қизи Олмос она шундай эслайди: "Ўтган асрнинг 50-, 60-йилларидан бошлаб ўзбек-Ҳинд маданий алоқалари чин маънода ривожланди. Робиндранат Тагор, Прем Чанд каби кўлаб атоқли Ҳинд адибларининг асарлари ўзбек тилига таржима қилина бошланди.

Ҳинд дўстларимизнинг ўзбек адибларида ёзган хатлари, тухфа этган асарлари Фафур Фулом уй-музейида ҳануз ўзгача ардоқ билан сақланади.

Ўз халқининг шаъни ва обрўсини дунёга тараннум этиш, керак бўлса, уни ҳимоя қилишнинг қалб амри, вижон иши деб англаган Фафур Фуломнинг шўро давридаги турли тайёқларига қарамай,

"Қадим ўзбек халқисан, асл одам авлоди,

Миср эҳромларидан тарихини қариқорқидир", — дея баралла айтган сўзлари ҳар биримизнинг гуруримизга гурур,

фаҳримизга фаҳр қўшади. Таъкиллаш жоизки, у юртимизни, миллатимизни камситмоқчи бўлган айрим кимсаларга қарата бизнинг аждодларимиз логарифмнинг мураккаб масалаларини ҳал қилган пайтда, баъзи мамлакатлар халқи ўн бармоқни ҳам санай олмасди, деган шеърини жавобини ҳозирги ўқувчиларимиз яхши билишади.

XXI асрнинг бошида, 2003 йил 10 майда шоирнинг юз йил-бошчилиги Ислам Каримов шундай қайт қилган эди:

"Фафур Фулом ҳақида сўз юритганда, биз аввало бу инсонга худонинг ўзи ато этган яна бир хусусиятини — унинг табииатида хос бўлган юксак инсонпарварлик фазилатини, айниқса қадрлаймиз. Миллатимизнинг қонига, суюк-суюгига сингиб кетган бундай эзу туйғуларни зўр маҳорат билан баланд пардаларда қуйлаган бу улғу ватандошимизнинг ижоди шу боис ҳам жаҳоннинг жуда кўп мамлакатларида шўхрат қозонган.

Фафур Фулом ўзининг "Сен етим эмассан, тинчлан, жигарим" деган шафқат тўла сўзлари билан Иккинчи жаҳон урушида ота-онасиз қолган, турли миллат ва элатга мансуб бўлган минглаб етим болаларнинг бошини силаган ўзбек халқининг баргикенглигини, чексиз меҳру саховатини бутун дунёга кўрсатиб берди, десак, ҳеч қандай муболага бўлмайди".

Йиллар, асрлар ўтади. Келажак авлодларимиз академик шоир Фафур Фуломнинг кўнлан-кўп таваллуд тўйларини нишонлайди. Шубҳа йўқки, бу улғу зотнинг Ватанга садоқат, ҳаётга, инсонга муҳаббат туйғулари билан йўрилган бе-назир ва бетакор асарлари янги баркамол авлодининг ҳам маънавий-руҳий шаклланишига, ёшларимизнинг келажиги, демек, энг янги тарихимиз учун хизмат қилади.

Биринчи фазогир ҳақида "Хурият" (2016 йил 22 март) — да Анвар Тожиевнинг ажойиб, шу билан бирга муаммоли мақоласи босилди. Маълумки, 1961 йил 12 апрелда СССР фуқароси Гагарин биринчи космонавт мақоimini олган. Ҳозиржавоб шоир Фафур Фулом бу ҳодисага бағишлаб ёзган шеърда:

"Гагарин ал-Жавҳарий жасоратини тақорлаб, унинг изидан осмону фалакка парвоз этди" — жумласи мусахҳиҳларнинг айби-

га кўра, қисқартирилиб, "Совет Ўзбекистони" (ҳозирги "Ўзбекистон овози" газетаси)да 13 апрелда чоп этилди.

Уша даврда Фафур Фуломнинг фандаги кашфиёти эътиборга олинмади. Давр, ҳукмрон менталитет ҳамма нарсани инкор қилар эди!

Фалакшунос олим ал-Жавҳарий Беруний, Ибн Сино, Фиробийлар ватандоши, ўз даврига кўра, муайян даражада физика қонунига асосланиб, Ернинг тортиш кучини енгитиб, осмону фалакка парвоз қилиши мумкинлигини амалда исботлаган олим эди!?

Ҳозирги даврнинг етук қадимшунос олимлари академик шоир кашфиётини ҳамон аниқлаганича йўқ. Ваҳоланки, биз бу ҳақиқатни даврга нисбатан олганда, биринчи эканлигини, яъни Фафур Фуломнинг бир сатрлик сўзиланок билиб олганимизни жаҳонга айтишимиз вақти келди!

Буюк шоир — буюклигича қолади. Баъзи қайдларни келтиришим:

Шеърят — ибодат эмас. Ибодат тақорлагани сайин кучайиб боради, лекин шеърлар тақорлаган, қиммати йўқолади. Демак, шоир худди сунғи бор қалам тебратаетгандек шеър ёзади ва биринчи марта севаётгандек кўнгли қўяди.

Мамлакатда, хоризжда шўнга амин бўлошимки, она юртимизнинг иқтидорли фарзандлари жуда кўп, халқимизда яхши, покиза, олижаноб туйғулар мўл.

Менга ҳасад қилувчилар кўп бўлган. Аммо тушунмаман, нимага ҳасад қилишлари мумкин. Ҳасадгўйларга қарши ҳеч бир иш қилмайман — чунки улар касал одамлар. Ҳасадгўйлик — оғир дард.

Менинг ҳаётим курашлардан эмас, балки халқимга бўлган чексиз муҳаббатдан иборат. Шунинг учун шеърларим, умуман ижодим ёвузликдан эмас, эзуликдан яралган.

Бизнинг уйга меҳмонга келинг, дўстларим. Сўхбатимиз, гурунчимиз мавзуси: дўстлик, қардошлик, ҳамкорлик, тинчлик, ижодий бахслар ила йўрилган бўлади, Марҳамат!

Карим НОРМАТОВ,
профессор

ХОТИРА АЗИЗ

Шайх Саъдий бу ҳаётни карвонсаройга ўхшатади. Инсон болалари карвонсаройнинг бу дарвозасидан кириб, нариги дарвозасидан чиқиб кетади. Фақат инсондан яхши ном, яхши китоб, яхши фарзанд, яхши шогирд қолади, дейди, у.

Етук олим, жонкуяр устоз

Эл-юртнинг равнақи йўлида ҳалол меҳнат қилган инсонлар ҳақида халқимиз ардоғида бўлган. Етук олим, моҳир нотик, олий таълим фидойиси Баҳодир ака Иминов ана шундай халқимиз ардоғида бўлган инсонлардан бири эди.

Хотира, қадр деган тушунчалар азал-азалдан эл-юртимизнинг тафаккури, маънавий ҳаётимизнинг ажралмас бир қисми ҳисобланади. Бутун Баҳодир ака Иминовни ўз устозлари деб билувчи минглаб зиёлилар хотирасида бу инсоннинг сиймоси ўзининг бутун салоҳияти ва салобати билан ўчмас из қолдирган.

Табиятан тиниб-тинчимас Баҳодиржон Асака шаҳрида таълим соҳасида узоқ йиллар фаолият кўрсатган Каримжон домла хонадонда таваллуд топиб воёга етди. Каримжон домла барча фарзандларига болалигидан илмга, китобга муҳаббат, тўғрисиқлик, тиришқоқлик фазилатларини синдириб воёга етказди.

Мақтабни олтин медал билан битиргач, Андижон давлат педагогика институтининг тарих-филология факультети талабаси бўлди. Устоз институтда етук олим ва педагоглардан илм сирларини мукамал эгаллади. Талабалик йилларидаёқ илмий изланишларга қобилиятини борлигини намоён этди. Уша даврда халқаро миқёсда ўтказилган талабалар илмий конференцияларида мунтазам иштирок этди. Ўзининг билими, фаоллиги билан ўқини аёло баҳолар билан тутатгач, институтда ўқитувчи сифатида олиб қолинди.

Андижоннинг энг етакчи илм-фан, маърифат ва маданият маскани бўлган олийгоҳдаги ижодий-илмий муҳит, бу ердаги фаолияти давомида уни моҳир педагог, зукко ва эҳтиросли нотик этиб шакллантирди.

Чуқур билим, ҳаётий тажриба, жамиятдаги муносабатларга фалсафий ёндашув, Баҳодир Иминовнинг ҳар бир дарслари ва ўқиган маърузаларига ўзига хос жозиба бахш этар эди. Ҳаётдаги ҳар қандай воқеалардан, ҳар қандай ҳолатдан ҳикматли хулоса чиқара билар ва бу хулосаларни ифода этишда фикр ва сўзининг салмоғини усталик билан ўрнига қўяр эди. Шу боис Баҳодир аканинг маъруза дарсларида аудитория талабалар билан тўла бўлар ва ҳатто бошқа гуруҳлардан ҳам тингловчилар кириб жой етмай, қўшимча стуллар олиб кирилар эди. Маъруза мавзуси Иминовча маҳорат билан тингловчилар эътиборига етказилар эдики, дарсан кейин ҳам мавзу мазмунини узоқ баҳс-мунозараларга сабаб бўларди.

Педагогик фаолияти илмий изланишлар билан биргаликда олиб борилди. Илмга ёндашувда фалсафий мушоҳадаси юқори бўлгани номзодлик диссертациясида ҳам ўз ифодасини топти. "Анбар Отининг сиёсий қарашлари" мавзусидаги диссертациясида ёритилган масалалар бўйича Санкт-Петербург, Вильнюс, Тошкент шаҳарларидаги илмий конференцияларда маърузалар қилди. Номзодлик диссертацияси муваффақиятли ҳимоя қилинган, иш қўлами янада кенгайиб, республика илмий доираларида ўз ўрни ва мавқеига эга бўлди.

Мамлакатимизнинг мустақиллигига эришиши халқимизга эркин, демократик давлат, фуқаролик жамияти барпо этиш имкониятларини берди. Баҳодир Иминов ҳам илмий салоҳиятини демократик тараққий тамойилларини талқик этишга йўналтирди. Изланиш ва талқикотлар натижаси сифатида янгилаётган жамият тараққийнинг муҳим омили бўлган манфаатларни инобатга олиш, тартибга солиш ва у орқали бошқаришни ташкил этиш муаммоларини таҳлил этган "Ўзбекистон Республикаси: манфаатлар — сиёсат ва мафкура манбаи" номли диссертацияси юзага келди.

Мафкуравий, сиёсий жараёнлар ҳамда манфаат категориясининг таҳлили, таснифи ва типологияси талқикига бағишланган "Табиркорлик ва сиёсий манфаатлар", "Манфаатлар ижтимоий инъикоси", "Манфаатлар ва сиёсат", "Ижтимоий муносабатлар ва манфаатлар", "Манфаатлар ва сиёсий соҳа" каби ўндан зиёд рисола-лар чоп этилди.

1994 йилда Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академиясининг докторлик диссертацияларини ҳимоя қилишга ихтисослашган кенгаши қарори билан мамлакатимизда биринчилардан бўлиб сиёсий билимлар соҳасида фан доктори илмий даражасига эришди.

Баҳодир Иминов кейинги йилларда мамлакатимизнинг энг нуфузли таълим даргоҳи бўлган ушбу академиянинг тақдир қилган профессорси сифатида таълимчиларга маърузалар ўқиди, ихтисослашган кенгаш аъзоси сифатида ёш олимларнинг илмий изланишларига раҳбарлик қилди.

Кейинги пайтларда Биринчи Президентимиз қарори билан Андижон машинасозлик институтига айлантирилган Андижон муҳандислик-иқтисодиёт институтининг "Ижтимоий фанлар" кафедрасида кафедра мудири, профессори лавозимларида фаолият кўрсатди. Вилоятнинг илмий-маърифий муҳитида ўз сўзи, қатъий нуқтаи назари билан алоҳида мавқеа ва ўрнига эга бўлди.

Бўшдан тўрт йил муқаддам хизмат билан вилоятимизнинг Қўрғонтепа туманида бўлганимда илгор фермерлардан бири мени таълим ҳодими эканлигини эшитиб, Баҳодир акани сураб қолди. Фермер ўзининг 70-йилларда педагогика институтида таҳсил олганини, устоз-домдалардан Баҳодир Иминовнинг маърузалари, уларда илгари сурилган фикрлар ҳали-ҳануз ёлида эканлигини ихлосмандлик билан сўзлаб берди. Бир маърузасида устоз тоғнинг улғуворлигини кўриш ва англаш учун унга узоқдан қараш керак, деб айтган экан. Йиллар ўтган сари биз ҳам жамиятимизнинг бугунги равнақида, сиз ва бизнинг эришган марраларимизда устозларимизнинг меҳнатлари, баргикенглиги, улғуворлиги нақадар қўллади бўлганини тобора чуқурроқ англаб бораётган бўлсак, ажаб эмас.

Сўзимиз бошида Шайх Саъдийдан ҳикмат келтирган эдик. Андижоннинг илмда зукко, таълимда беназир, ҳаётда танти фарзандидан яхши ном, яхши китоб, яхши фарзанд, яхши шогирдлар қолди, десак муболага бўлмайди.

Тўлқин КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси
депутати

дадажон! (Йўлакдан топилган хат)

ишлар экан. Машиналари бор экан. Лекин у ҳам менга ўхшаб мактабга яёв келиб-кетади. Деразамизнинг тагидаги ўрик гуллади. Сиз билан бирга эккан ўригимиз. Мен кичкина челакамда сув ташиб, сизга қарашган эдим.

Ана, автобуслар ҳам ухлагани кетишди. Кўчада ҳеч ким қолмади. Сиз бутун ҳам келмадингиз...

Дам олиш кўни келган амаки бутун яна бизникига келди. Тагин қўйиқоқ олиб келипти. Мен унга қарамадим ҳам. Ойим уччаламиз овқатлангани ўтирганимизда мен ўринмдан туриб, ўз хонамга кириб кетдим. Ойим уришдилар. Мен бўлсам, дадам келганларида бирга овқатланамиз, дедим. Ойим яна қўлоғимдан чўзилди. "Бегона одамлар орасида ўзини тутини билмас" эмишман. Роса йиғладим.

Уша амаки мен билан гаплашмоқчи бўлган эди, сиз кимсиз, бизнинг уйимизда нима қилиб ўтирибсиз, дедим. Ойим бўлсалар оёғимни қаттиқ босдилар. Лекин мен йиғламадим. Бегона одамлар олдида сира ҳам йиғламагин, деган эдингиз-ку, ахир.

Ойим мени ўринмга ётқизиб, эшикни ёпиб чиқиб кетдилар. Мен бўлсам дарров ўринмдан туриб, яна дераза ёнига бордим. Сизни кутгани. Ҳа, айтгандай, ўтган йили туғилган кунимда сиз совға қилган аквариумдаги балиқча ўлиб қолди. Ойим, ажап бўпти, хўб бўпти, битта ташвишдан қутулибман, деб балиқни деразадан кўчага улоқтириб юбордилар. Сурайнинг айтишига қараганда, балиқча кимнидир соғинас, ўлиб қолар эмиш. Шу тўғрими, дада?

Бутун яна ҳаво булут. Лекин негадир ёмғир ёғмапти. Балки булут йиғлайвериб чарчагандир. Сиз нима деб ўйлайсиз, дадажон?

Мен дераза тоқчасидан пастга тушиб, стулга ўтириб олдим. Қўлларим яна совқотди. Лекин бу ер-

дан ҳам автобуслар бемалол кўриниб турипти. Сиз келиб қолсангиз, кўринади. Илтимос, тезроқ келиб анави амакини ҳайлаб юборинг...

Ўтирган жойимда ухлаб қолыбман. Эрталаб ойим яна уришдилар. Нега бўлмасам ўзлари кечқурун мен билан ётмай, телевизор кўргани бегона амакининг олдида чиқиб кетдилар? Бир оздан кейин улар нимадир деб гаплашди. Кейин эшигимиз очилди. Мен сиз келдингизми деб югуриб чиқдим. Йўқ, халити амаки эшигимизни қаттиқ ёпиб чиқиб кетди. Ойим эшикни қўлладилар. Эшик қаттиқ ёпилганидан илгакдаги дўппингиз ерга тушиб кетди. Ойим уни дарров олдилар-да, қоқиб-қоқиб, яна жойига илиб қўйдилар.

Дада, бутун расм дарсида Сурайнинг дадаси келиб, Акроннинг қўлоғини чўзиб юзига урди. Акрон йиғлади. Унга раҳиман келди. Акрон бўлса, менинг ҳам дадам келиб, сизнинг қўлоғингиздан чўзадилар, деди. Сураёй, сенинг даланг йўқ-ку, сизларни ташлаб кетган, деб уни масҳара қилди. Синфимиздаги болаларнинг ҳаммаси Акроннинг дадаси йўқлигини билишса ҳам сира масҳара қилишмас эди. Акроннинг қўлоғи қизариб кетди. Лекин йиғламади. Муштларини тутиб Сурайнинг дадасига "Бир кунмас-бир кун сизни қамашади. Ушанда қорнингиз ёрилиб кетади", деди. У киши бўлса қизариб кетиб, Акронни яна урмоқчи эди, у қочиб кетди.

Биз дарсдан кейин Акроннинг папкаси ва пальтосини уйига олиб бориб бердик. У уйига бормапти. Кейин ойиси билан уни зўрга қидириб топдик. У мактабимиз орқасидаги бузилган уйларнинг ҳужрасида бекиниб ўтирган экан. Совқудан қўллари ва лаблари қўқариб кетипти. Йиғлайверганидан қўзлари шишиб қизариб кетипти. Эртасига синфимиздаги ҳамма қизлар Сураёй билан "пом" чиқишди. Мен энди у билан бир партада ўтирмайман. Су-

райё, яккамоҳов бўлиб, бир ўзи ўтирипти. Энди унга математикадан ёрдам бермайман. Агар Сурайё Акрондан кечирим сўраса, йўлаб кўрамиз. Дада, сиз нима деб ўйлайсиз? У кечирим сўраимкин?

Кеча мактабдан келсам, ойим менга ўхшаб деразадан ташқарига қараб ўтирган эканлар. Мени кўришлари билан кўз ёшларини артиб, "Келақол, қизим" деб бағриларига босдилар. Дераза олдида совқотган бўлсалар керак, титраб кетдилар. Негадир бошимни силаб, ўзларидан ўзлари "Кечир, қизим" дедилар. Ҳайрон қолдим. Мени уриб-уришсалар ҳам кечирим сўрамас эдилар. Дада, сиз билмайсизми, ойим нега мендан кечирим сўрадилар?

Ҳа, айтгандай, энди-чи, дада, пайпоғимни, рўмолчамни ўзим ювишни ўргандим. Лекин ҳали дазмол босини билмайман. Сиз келганингизда пайпоқ ва рўмолчангизни ўзим ювиб бераман.

Кеча Зулайҳо билан уришиб қолдим. Танаффусда расмли китобини менга кўрсатмади. Дадам олиб берганлар, кир қилиб қўясан, деди. Мен унга "қизгаччи" дедим. У бўлса, ўзининг даланг олиб берсин, деди. Сени дадамга айтиб бераман, дедим. У эса, сенинг даланг йўқ, сизларни ташлаб кетган. Ойингни ёмонлигиндан бутунлай кетиб қолган, энди сира келмайди, деди.

Дада, рўстандан ҳам бизни ташлаб кетганмисиз? Ойим ёмон бўлсалар, мен яхшиман-ку. Доим айтганингизни қиламан. Нега мени ташлаб кетасиз? Мушук ҳам боласини ташлаб кетмайди-ку.

Мен ҳаммадан олдида, дадам ота-оналар мажлисига келадилар, сени қўлоғингиз чўзадилар, деди. Тўғри айтибманми? Сиз келасиз-а? Агар келмасангиз ҳам, ота-оналар мажлисига келинг.

Вой, дада! Тўхтанг... Кетиб қолманг... Ҳозир олдингизга тушаман... Бирпас тўхтаб туринг... Шошманг дада-а! Ҳозир олдингизга бораман... Ойим ҳам сизни кутиб ўтирибдилар... Рост айтманг... Тўхтанг, дадажон!...

Жўра МАХМУД

"Бойсун баҳори"да ҚАДИМ ОҲАНГЛАР ЖИЛОСИ

МОЗИЙДАН САДО

Мустақиллик йилларида миллий маданиятимиз, санъатимиз тарихини ўрганиш ва янада ривожлантириш борасида кенг қўлмали ишлар қилинди. Халқимизнинг қадим анъаналарини ўзида мужассам этган миллий фольклор санъатига бўлган эътибор ҳам ўтган йиллар мобайнида кучайди. Фольклор ва этнографик жамоаларининг моддий аҳволи яхшиланиб, улар иштирокида турли фестиваллар ташкил этилди.

Шу ўринда айтиш кераки, миллий анъана ва қўшиқларимизга бўлган талаб бутун дунёда юқори. Юртимизга ташриф буюрган ҳар бир сайёҳ борки, миллий анъаналаримизни ўзида мужассам этган, ўзбекна қадриятларимиздан туйовчи фольклор санъатимизни ҳайрат билан кузатади.

Тинч ва фаровон юртга эса ҳамиша байрамлар ва куй-қўшиқлар ярашади. Ҳар йили кенг миқёсда ўтказиб келинаётган турли санъат фестиваллари халқимизни бирдамликка, аҳилликка чорлайди. Жумладан, Сурхондарё вилояти Бойсун туманида анъанавий тарзда ўтказилиб келинаётган фольклор санъати усталарининг "Бойсун баҳори" фестивали ҳам миллий қадриятларимизни келажак авлодга етказишда муҳим аҳамият касб этипти. Қир-адирларни овозаси тугган ўлану лапарлар, оҳангиди кенгликлар зами мужассам чанқовуз ноласи, ширали овозда куйлаётган бахши дostonлари, уларга ҳамроҳанг ўйналаётган рақслар қўллаб санъат ихлосмандларининг қалбидан жой олган. "Бойсун баҳори" эса санъат ихлосмандларини бир ерга жамловчи халқ сайлига айланб улгурган.

Бойсундаги халқ сайли томон йўл олар эканмиз, пурвиқор тоғлар узра ёйилган яшиллик, қуёш нур со-

роф этилиб, 2008 йилда ЮНЕСКОнинг Инсониятнинг номодий маданий мероси репрезентатив рўйхатида киритилган, — дейди Республика маданият муассасалари фаолиятини ташкил этиш илмий-методик маркази директори Азамат Хай-

сарк янглишмаймиз. Фестивални ўтказишдан кўзланган асосий мақсад эса қадимий фольклор санъати билан ўтмиш маданий ёдгорликларимиз тарихининг ўзаро боғлиқлигини, узвийлиги ва улувдорлигини ҳамда уларни буюк маъ-

лар қатори бошқа бахшиларни ҳам қувонтирди. Боиси халқ дostonлари бахши шоирлар томонидан шу кунгача аждоллардан авлодларга ўтиб куйлиниб, ижод қилиб келинаётган бой маънавий хазинамиздир. Мана шундай беқиёс хазинамиз-

даров. — Бу ўз навбатида Бойсун худуди маданияти ва унинг бадий анъаналарини сақлаш, ёзиб олиш ҳамда кенг қўламда илмий таъқиқ этиш жараёнига сабаб бўлди. Бойсун ЮНЕСКОнинг инсониятнинг номодий маданий мероси репрезентатив рўйхатида киритилган сўнг, "Бойсун баҳори" номи халқаро фольклор мусиқа фестивали ўтказила бошланди. Фестиваль доирасида халқ тарихи ва

навиятимизнинг ҳақиқий сарчасмалари эканлигини кенг тарғиб қилиш, ёшларни аждолларимизнинг маънавий меросидан баҳраманд этиш, уларда миллий гурур, Ватанга садоқат туйғуларини шакллантиришдан иборат. Бу маънавий-маърифий тадбир янгидан-янги истеъдод соҳибларини кашф этиб, ёшларга тарихимизни аңлатиш, уларда авлоддан-авлодга мерос бўлиб келаётган қадимий фольклор қўшиқларига бўлган ҳурмат ва эътиборни янада кучайтиришга хизмат қилади.

Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлиги ҳамда Сурхондарё вилояти ҳокимлиги ҳамкорлигида 13-14 май кунлари ўтказилган мазкур фестивалда юртимизнинг водий ва воҳаларидан бир қанча оқинлар, шоирлар, бахши ва жировлар, ошпазлар иштирок этишди.

Бахшининг дўмбирасидан таралаётган куй, унинг ширали овози киши қалбини беихтиёр тўлқинлантиради, жунбушга келтиради. Халқ қалбини нола-ларидан яралган дostonлар асрлар давомида авлоддан-авлодга ўтиб инсоният маънавий тараққиётига хизмат қилиб келмоқда. Негаки, ўзбек халқ дostonларида халқимиз бадий тафаккурининг бой ва қадим анъаналари мужассам. Бахшилар орасида Ўзбекистон халқ бахшиси Абдуназар бахши Поёновни ҳам қўриқ ва таассуротлари билан ўртоқлашадиган сўрадик.

— Истиқлол шарофати билан маънавий қадриятларимиз қаторида халқ оғзаки ижодининг тикланиши ва янада ривожланиши биз-

Шубҳасиз, фольклор қўшиқлари ижрочилари иштирокидаги "Бойсун баҳори" фольклор фестивали янгидан-янги истеъдод эгаларини кашф этиб, ёшларимизни қадимий санъатимизга бўлган қизиқишларини янада кучайтиришга хизмат қилади.

Аброр МЕЛИБОВ,
Республика маданият муассасалари
фаолиятини ташкил этиш илмий-методик
маркази бўлими бошлиғи,
Гўзал МАЛИКОВА,
"Hurriyat" мухбири

Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлиги "Ўзбекистон" нашриёт-матбаа иқдодий уйи жамоаси директорининг нашриёт ишлари бўйича биринчи ўринбосари Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист Ашурали Жўраевга синглиси **МУХТАРАМ**нинг вафоти муносабати билан оила аъзоларига ва яқинларига чуқур таъзия изҳор этади.

2017 йил — ХАЛҚ БИЛАН МУЛОҚОТ ВА ИНСОН МАНФААТЛАРИ ЙИЛИ

Яқинда Наманган вилояти Чуст туманидаги "Париод" тантаналар мажмуасида Тўрақўрғон, Поп, Чуст туманларидан 12 жуфт келин-куёвнинг никоҳ тўйи тантанали нишонланди.

Чуст туманида никоҳ тўйи

Тантанада йиғилганлар "Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили" Давлат дастури ижроси доирасида "Президент эътибори — муруват тадбирларида" шиори остида инсон манфаатларини ҳимоя қилиш, халқимизнинг турмуш фаровонлигини юксалтириш, айниқса, аҳолининг ижтимоий муҳофазага муҳтож қатламини моддий ва маънавий қўллаб-қувватлашга алоҳида эътибор қаратилаётганини таъкидлашди.

Мамлакатимизда ишлаб

чиқарилган "Captiva" машиналарида келган келин-куёвларни мажмуа хиёбонида тўпланган давлат ва жамоат ташкилотлари вакиллари, фахрийлар, ёшлар ва оила қураётганларнинг ота-оналари, қавм-қариндошлари қарнай-сурнай садолари остида кутиб олди.

Маҳаллий ҳокимликлар, давлат ва жамоат ташкилотлари қўмағида оила қураётган ёшларга уй-жойларини таъмирлаш, тиббий кўрикдан ўтиш ва никоҳни расмийлаштиришда имтиёзлар берилётганидан

келин-куёвлар ва уларнинг яқинлари гоёт мамнун.

Тўй маросимида келин-куёвларга янги оиланинг ҳужжати — никоҳ гувоҳномаси, Президентимиз совғаси — мебеллар тўплами ва маиший техника жиҳозлари тантанали равишда топширилди. Тўйхона пойтахтдан келган таниқли санъаткорлар ва ёш хонандалар ижросидаги куй-қўшиқлар, рақслар билан завқу шавққа тўлди.

Шолазиз ШОХИДОВ

ТАДБИРКОРЛИККА ҚАДАМ «АСАКА» БАНК БИЛАН!

БИЗНЕСИНГИЗ УЧУН
20 ДАН ОРТИҚ
Йўналишларга
МИКРОКРЕДИТЛАР

ЧОРВАЧИЛИК

ҚУЁНЧИЛИК

ПАРРАНДАЧИЛИК

УЗУМЧИЛИК

САБЗАВОТЧИЛИК

БОҒДОРЧИЛИК

ИХЧАМ ИССИҚХОНА

АСАЛАРИЧИЛИК

ҚАНДОЛТ МАҲСУЛОТЛАРИ

МИЛЛИЙ ШИРИКЛИКЛАР

БАЛИҚЧИЛИК

ХУНАРМАНДЧИЛИК

МАҲСУЛОТ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ

АВТОМОБИЛЛАРНИ ЮВИШ ШАҲОВЧАЛАРИ

АВТОМОБИЛЛАРГА ТЕХНИК ХИЗМАТЛАР

ТРАНСПОРТ ХИЗМАТИ

ТИКУВЧИЛИК

ПОЯБЗАЛ ТУЗАТИШ

САРТАРОШХОНА ВА ГЎЗАЛЛИК САЛОНИ

КИМЁВИЙ ТОЗАЛАШ ХИЗМАТИ

(+99871) 120 13 51 | 120 26 37 | 120 26 40

www.asakabank.uz

Хизматлар лицензияланган

«АСАКА» БАНК – ТАДБИРКОРЛИК ТАРАҚҚИЁТИНИНГ МУСТАҲКАМ ТАЯНЧИ!

Reklama

HURRIYAT

Mustaqil gazeta

Муассис: Ўзбекистон
Журналистлари
ижодий уюшмаси

Бош муҳаррир
Ўктам МИРЗАЁРОВ

Газета 2007 йил 3 январда Ўзбекистон Республикаси Матбуот ва ахборот агентлигида 0080-рақам билан рўйхатга олинган.
Ҳажми 4 босма табоқ. Бичими — А-2. Баҳоси келишилган нархда.
Адади: 4100 Буюртма — S-9047 1 2 3 4 5

Тахриратга келган хатлар доимий эътиборимизда бўлиб, улар муаллифларга қайтарилмайди.

Телефон: (0-371) 244-32-68, 244-32-88
Тел-факс: (0-371) 244-32-80
Реклама ва маркетинг
бўлими: (0-371) 244-32-91

Топшириш вақти — 20⁰⁰ Топширилди — 18⁰⁰

Индекс: якка
бунақчалар ва
ташқиқотлар
учун — 233

Манзилимиз: 100129,
Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй.
Газета тахририят компьютер марказида терилди
ва оператор Нигора Ташева томонидан саҳифаланди.
Навбатчи: Бобур Муҳаммадиев
"O'zbekiston" НМИУ босмахонасида чоп этилди.
Босмахона манзили: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй.